

1 TIMOTHEUS

4:5-5:18

Godsvrucht en de verantwoordelijkheid voor
het onderhoud van weduwen en oudsten.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/1-timotheus/4-5-5-18

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Voedsel geheiligd door Gods woord en gebed	3 min	5
2	Mensenvlees eten in een overlevingssituatie	2 min	6
3	Goede leer als geestelijk voedsel	3 min	8
4	Lichaamsbeweging als religieuze plicht	4 min	9
5	Ascese en de grenzen van lichamelijke tucht	3 min	11
6	Godsvrucht heeft blijvende waarde	2 min	13
7	God als Behouder van alle mensen	2 min	14
8	Timotheus als jonge leider en voorbeeld	2 min	15
9	Voorlezen, vermanen en onderwijzen	2 min	16
10	Timotheus moet zijn gave blijven gebruiken	3 min	17
11	Geld beheren als bezit van God	2 min	19
12	Gemeentegeld voor armen en dienaren	3 min	20
13	Onderhoud van voorgangers en salarissen	4 min	21
14	Tienden geven en verantwoording aan God	3 min	23

15	Voorgangers steunen met persoonlijke giften	3 min	24
16	Armenzorg naar het voorbeeld van Jezus	2 min	26
17	Weduwen, oudsten en zendelingen onderhouden	3 min	27
18	Gemeenteleden als familie behandelen	5 min	28
19	Ingeschreven weduwen en hun gelofte	4 min	30
20	Tijdelijke hulp en levenslang onderhoud	4 min	32
21	Voorrang voor geloofsgenoten bij hulp	5 min	34
22	Eer bewijzen door financiële ondersteuning	3 min	36
23	Ouders eren betekent ook voor hen zorgen	2 min	38
24	Ouderenzorg bij pensioen en zorgbehoefte	4 min	40
25	Berooid zijn, bidden en op God hopen	2 min	41
26	Familie verwaarlozen is geloof verloochenen	2 min	43
27	Afvalligheid brengt grotere schuld	2 min	44
28	De leeftijdsgrens voor ingeschreven weduwen	4 min	45
29	De vrouw van één man en hertrouwen	5 min	47

30	Goede werken, kinderen en de oude dag	3 min	49
31	Zorg voor behoeftige broers en zussen	4 min	51
32	Jonge weduwen en grenzen aan gemeentehulp	4 min	53
33	Dubbele eer voor oudsten die goed leiden	4 min	55
	Om verder te lezen		57

1

Voedsel geheiligd door Gods woord en gebed

De meeste mensen vinden dat weerzinwekkend en aanstootgevend, maar niemand kan zeggen dat het goddeloos is als mensen zulke dingen eten. Niemand kan zeggen dat het pervers is om dat te doen, want elk schepsel van God is voor dat doel gemaakt. En hij zegt:

Want alles wat God geschapen heeft, is goed en niets is verwerpelijk, wanneer het onder dankzegging aanvaard wordt.

1 TIMOTHEÛS 4:4

En vers 5 zegt:

Want het wordt geheiligd door het Woord van God en door het gebed.

1 TIMOTHEUS 4:5

Dat wil zeggen: apart gezet, heilig gemaakt, zoals het heilige brood dat aan de priesters gegeven werd. Alle voedsel wordt heilig door het Woord van God en door gebed.

Nu, met 'het Woord van God' bedoelt hij hier volgens mij niet dat je aan de eettafel zit, je Bijbel openslaat en er een gedeelte uit voorleest. Ik denk dat het betekent: door de verklaring van God. En die verklaring vinden we uit de mond van Jezus in Markus hoofdstuk 7, waar Hij zei:

Niet wat de mond van een mens binnengaat, maakt hem onrein, maar wat uit zijn mond komt, maakt hem onrein.

MARKUS 7

En wanneer Markus dat aanhaalt, geeft hij er zijn eigen commentaar bij, en hij zegt:

Want het komt niet in zijn hart maar in zijn buik en gaat in de afzondering naar buiten. Zo wordt al het voedsel gereinigd.

MARKUS 7:19

De spreker gebruikt hier een Engelse weergave van Markus 7:19: 'Zo verklaarde Jezus alle voedsel rein.' De hierboven aangehaalde Nederlandse weergave luidt: 'Zo wordt al het voedsel gereinigd.'

Dat is vers 19, Markus 7:19. Jezus doet de uitspraak dat niets wat in je mond gaat, je zal verontreinigen. In vers 19 staat aan het eind: 'Zo', en dan: 'alle spijzen reinigend'. Men zegt dus dat Jezus met deze uitspraak alle voedsel rein of zuiver verklaard heeft. En daarom zegt Paulus dat het door God verklaard is: het Woord van God, en dan bedoelt hij Christus Zelf, heeft alle voedsel geheiligd om gegeten te worden.

En natuurlijk door gebed. Je hoort te bidden voor je eten, zeker in die tijd, toen dierlijk voedsel natuurlijk heel onhygiënisch kon zijn of wat dan ook. En ook vandaag is dat geen slecht idee.

Dus, hoewel de Bijbel mensen niet verbiedt vegetariër te zijn als ze daarvoor kiezen, om gezondheidsredenen of wat dan ook, is het beslist een leer van demonen om te leren dat iemand godvruchtiger is als hij vegetariër is.

2

Mensenvlees eten in een overlevingssituatie

Er werd een vraag gesteld: 'Geldt dat ook voor mensenvlees? Ik ben gewoon nieuwsgierig. Ik bedoel niet dat je iemand gedood hebt om hem op te eten, maar als je op het zendingsveld bent of iets dergelijks, is het mogelijk dat je dat misschien gedaan hebt.' Nou, laat ik dit zeggen. De enige keer dat ik me kan voorstellen dat het ook maar enigszins geoorloofd is om mensenvlees te eten, is in een van die zeldzame gevallen waarover je soms leest. Mensen zijn dan met een vliegtuig neergestort, ergens hoog in de sneeuw in een afgelegen gebied, en iedereen is dood behalve jij, en je bent bezig te

verhongeren. Het is bekend dat mensen de lichamen hebben gegeten van mensen voor wier dood ze niet verantwoordelijk waren, en het is voedsel, en ze eten het. Ik kan het me niet voorstellen. De meesten zouden het erover eens zijn dat het barbaars is, dat het niet christelijk is, enzovoort. Al moet ik zeggen dat ik geen enkele werkelijke Schrifttekst ken die het eten van mensenvlees verbiedt.

Het lijkt vanzelf te spreken. Want als het eten van mensenvlees toegestaan zou zijn, zou dat bijna inhouden dat het op dezelfde basis is toegestaan als het eten van dierenvlees. En dieren fok je om ze te slachten en op te eten. En je mocht zelfs geen dier eten dat je zomaar dood had gevonden. Onder de wet moest je het zelf slachten, het bloed eruit laten lopen en ervoor zorgen dat alles op de juiste manier behandeld werd. Om een dier te eten moest je het dus eerst zelf doden, en het is duidelijk dat je geen mens zou mogen doden om hem op te eten.

Dus ik weet het niet. Persoonlijk denk ik niet dat iemand die in een overlevingssituatie het vlees eet van iemand die bij het ongeluk is omgekomen, om zelf te overleven, een of andere onvergeeflijke zonde heeft begaan. Ik denk niet dat we kunnen zeggen: 'Nou, die kan geen christen zijn als hij dat gedaan heeft.' Dat wordt in de Bijbel in elk geval niet genoemd als een aparte categorie van vreselijke zonden of iets dergelijks. Maar tegelijk gaat het zo tegen ons gevoel in dat ik het niet met een zuiver geweten zou kunnen doen, en alles wat je niet met een zuiver geweten kunt doen, is voor jou zonde. Ik veronderstel dat sommige mensen het misschien wel zouden kunnen, en we zouden hen er niet echt op grond van een Schriftgedeelte voor kunnen veroordelen.

Dit gedeelte roept praktische kwesties op.

3

Goede leer als geestelijk voedsel

1 Timotheus 4:6:

Als u de broeders deze dingen voorhoudt, zult u een goed dienaar van Jezus Christus zijn, gevoed door de woorden van het geloof en door de goede leer, die u nagevolgd hebt.

1 TIMOTHEÛS 4:6

Hier is eigenlijk niet veel dat commentaar nodig heeft. Als je maar goed naar elke zinsnede kijkt, zit er een schat aan waardevolle dingen in. Het suggereert natuurlijk dat de goede leer en de woorden van het christelijk geloof geestelijk voedsel voor je zijn. Maar dat is een gedachte die we kennen van een aantal plaatsen in de Bijbel: het Woord van God wordt vergeleken met iets wat ons geestelijk voedt. Hij zegt: als je de broeders onderwijst, zul je een goede dienaar zijn. Dat is duidelijk wat een dienaar hoort te doen, een goede dienaar. En dan zegt hij in vers 7:

Maar verwerp de onheilige en onzinnige verzinsels en oefen uzelf in de godsvrucht. Want de oefening van het lichaam is van weinig nut, maar de godsvrucht is nuttig voor alle dingen, omdat zij de belofte van het tegenwoordige en van het toekomstige leven heeft.

1 TIMOTHEÛS 4:7-8

De Engelse vertaling die de spreker gebruikt, heeft hier ‘old wives’ fables’, letterlijk ‘oudewijvenfabels’. De HSV heeft ‘onzinnige verzinsels’.

Wat zijn nu oudewijvenfabels? We weten het natuurlijk niet precies. Uit andere passages in de pastorale brieven weten we dat er een of andere dwaalleer is, een bepaalde dwaalleer, waar Paulus zich zorgen over maakt. We weten dat er mannen zijn die deze dwaalleer onderwijzen, en er zijn aanwijzingen dat er misschien ook vrouwen zijn die haar onderwijzen. Dit zou een van die aanwijzingen kunnen zijn. Hij zou deze

verkeerde leringen dan aanmerken als afkomstig van oude vrouwen: oude roddeltantes van wie de kinderen groot en de deur uit zijn, en die niets anders te doen hebben dan wat rond te zitten, te roddelen en leerstellingen te verzinnen. En dat zou een van de belangrijkste redenen kunnen zijn waarom Paulus er zo op stond dat de vrouwen niet mochten onderwijzen, maar het is niet de enige reden.

Aan de andere kant gebruikt hij de uitdrukking 'oudewijvenfabels' misschien zoals wij spreken over 'oudewijvenpraatjes'. Daarmee bedoelen we eigenlijk niet dat het letterlijk verhalen zijn die door oude vrouwen verzonnen zijn. Al denk ik wel dat die uitdrukking dat letterlijk betekende toen ze voor het eerst bedacht werd.

Tegenwoordig bedoelen we er gewoon een onbetrouwbaar middeltje tegen iets mee. Maar naar alle waarschijnlijkheid had Paulus in zijn taal niet dezelfde vaste uitdrukking, en bedoelde hij het waarschijnlijk heel letterlijk. Het waren dan oude vrouwen, oudere vrouwen, die een deel van het onbetrouwbare materiaal verspreidden dat in omloop was, en Timotheus moest dat materiaal, die gedachten, afwijzen.

En het moet op de een of andere manier verband houden met lichamelijke oefening. Hij zegt namelijk:

Lichaamsbeweging heeft een beetje nut.

Maar dat zegt hij niet om de waarde van lichamelijke oefening te bevestigen. Hij zegt het juist om een tegenstelling te maken met wat veel nut heeft. Niemand kan ontkennen dat lichamelijke oefening in sommige opzichten nut heeft, maar niet voor de eeuwigheid.

4

Lichaamsbeweging als religieuze plicht

Nu denken jullie gewichtheffers en dergelijke waarschijnlijk: 'Ja, zie je wel, daar heb je een tekst uit de Schrift. Het is goed om gewichten te heffen.' Dat is waarschijnlijk niet wat hij met lichamelijke oefening bedoelt. Hij heeft het waarschijnlijk niet over sportieve oefening omwille van gezondheid, conditie, welzijn of sportwedstrijden. Want ik ken tenslotte geen enkele religie, niet in de oudheid en niet in onze tijd, die

daar een religieuze zaak van heeft gemaakt. Snap je wat ik bedoel? Hij zegt duidelijk: 'Wijs deze verkeerde religieuze ideeën af.' En wat ze ook precies zijn, ze hebben er iets mee te maken dat de waarde van lichamelijke oefening wordt aangeprezen. Ik ken geen enkele religie, oud of modern, die heeft gezegd dat lichamelijke oefening van het soort waar wij aan denken – ijzer pompen, baantjes zwemmen, rondjes hardlopen – je op de een of andere manier dicht bij God brengt.

Al heb ik wel eens een tijdschrift gezien dat werd uitgegeven door een sportcentrum dat in handen was van christenen en door christenen werd gerund. Alle artikelen waren geschreven door christelijke krachtpatsers en bodybuilders. Het moest een bediening zijn voor christelijke bodybuilders. Ik heb maar één nummer gezien; ik denk dat ze vonden dat ik niet in aanmerking kwam voor hun verzendlijst. Hoe dan ook, het interessante was dat alle artikelen geschreven waren door kerels die gewichtheffers waren en in topvorm verkeerden, en er stonden foto's van hen in, in zeer bescheiden poses. En wat mij er het meest aan stoorde, was dat een paar artikelen het groot maken van hun lichaam rechtvaardigden met het argument dat hun lichaam de tempel van de Heilige Geest was. Ze zeiden: 'Mijn lichaam is de tempel van de Heilige Geest, en ik wil dat de Heilige Geest veel ruimte heeft om Zich te bewegen.' Ik dacht: tjonge, als hun levensstijl al niet vleselijk is, dan is hun denken het in elk geval wel.

Want wie zegt dat het lichaam de tempel van de Heilige Geest is, probeert natuurlijk niet iets te zeggen over een ruimtelijke verhouding. Ik bedoel, welk deel is het dan? Is het in de maag? Is het in de long? Waar woont Hij daarbinnen? In welk orgaan verblijft Hij? Dat is natuurlijk niet wat Paulus bedoelt. Paulus bedoelt dat God in je woont, in je ziel. Je ziel woont in je lichaam, en doordat je ziel en geest verbonden zijn met Gods Geest, is Hij bij je aanwezig, in je – welke woorden je er ook voor wilt gebruiken. De Heilige Geest voelt Zich echt niet meer op Zijn gemak in een lichaam dat breed is dan in een lichaam dat smal is. En dat werd in een van die artikelen werkelijk serieus geopperd.

In een ander artikel stond: 'Ik was laatst in de kerk, en ik probeerde niet veroordelend te zijn. Maar ik kon het niet helpen dat me opviel dat het meisje dat voor me stond terwijl we gezangen zongen brede heupen had, en dat ze een flinke twintig pond te zwaar was. Ik moest echt worstelen om haar niet te veroordelen, want ik dacht: hoe

kan zij dezelfde God aanbidden als ik, met zulke brede heupen?' Ik heb erover gedacht hem te schrijven en te zeggen: 'Misschien aanbidt zij niet dezelfde God als jij.' Hoe dan ook, ik moet bekennen: als iemand ooit heeft geleerd dat lichamelijke oefening iets geestelijks is, in de zin dat dít soort lichamelijke oefening iets geestelijks is, dan waren zij het wel. Maar ik weet niet of iemand anders, of een serieuze of grote groepering, dat ooit heeft geleerd.

5

Ascese en de grenzen van lichamelijke tucht

Dus wanneer Paulus dit zegt, en de waarde van lichamelijke oefening tegenover geestelijke zaken in zekere zin bijna kleineert, dan heeft hij het waarschijnlijk over het in toom houden van het lichaam door ascetische praktijken. Hij heeft eerder gesproken over het zich onthouden van het huwelijk en het zich onthouden van spijzen, en dergelijke. Dat wijst op een bepaalde ascetische instelling: je lichaam in toom houden door vaak te vasten, op een hard bed te slapen, je van bepaalde spijzen te onthouden, en gewoon hard te zijn voor je lichaam. Dat is waarschijnlijk de lichamelijke tucht en de lichamelijke oefening die hij werkelijk op het oog heeft. Het lijkt meer op religieuze askese dan op bodybuilding of iets dergelijks.

Hij zegt:

En dat heeft een beetje nut.

Dat is interessant. Hij geeft toe dat het enige waarde heeft. In Kolossenzen hoofdstuk 2 daarentegen, waar hij over dezelfde soort dingen spreekt, kent hij ze weinig waarde toe. Hij zegt zelfs dat ze geen waarde hebben als het erom gaat de zondige natuur te onderdrukken. Maar tijdelijk hebben ze wel enige waarde. Ze houden je wel uit de problemen. Je wordt geen veelvraat als je een streng dieet volgt. Je raakt niet verslaafd aan genot als je een leven leidt waarin je je daarvan onthoudt. Als je jezelf discipline oplegt om vroeg op te staan, heeft dat enige waarde. Maar geen eeuwige waarde. Dat zijn niet de dingen die voor God van belang zijn. God gaat je niet eeuwig oordelen en eeuwig belonen op grond van hoe vroeg je 's morgens opstond, hoeveel je at, of dat soort dingen.

"Kun je uitleggen hoe vers 7 en 8 met elkaar samenhangen? Denk je dat die oudere vrouwen dit soort dingen leerden, waarvan je je moet onthouden?"

Ik denk het wel. Ik denk dat het waarschijnlijk is dat oude vrouwen daarbij hoorden. Ik denk niet dat zij de enigen waren. Ik denk dat er ook mannen bij geweest kunnen zijn. Eigenlijk kunnen er twee dwaalleren geweest zijn. De ene was misschien Joods wetticisme, en daarvan zegt hij dat mannen het verkondigden. Er waren mannen uit de besnijdenis. Van een Joodse vrouw kun je moeilijk zeggen dat zij uit de besnijdenis is. En die uit de besnijdenis waren mannen die leraars van de wet wilden zijn, enzovoort. En elders spreekt hij over Joodse fabels. Hier lezen we over fabels van oude vrouwen. Het zou weleens verkeerd kunnen zijn om te doen wat geleerden vaak doen, namelijk al deze uitspraken op één hoop gooien, alsof er één dwaalleer is die ze allemaal omvat. Er kunnen enerzijds een paar judaïsten geweest zijn, vooral vertegenwoordigd door mannen, tegen wie Paulus zich keerde. En anderzijds een paar vrouwen die wat meer gnostisch georiënteerd waren, meer ascetisch. Dat is ook mogelijk. Er is in elk geval geen enkele reden om te zeggen dat één stad maar één dwaalleer kon hebben. Er konden er verscheidene zijn, en Paulus was van allemaal op de hoogte. Het is dus heel goed mogelijk dat dit idee van ascese daar leefde: dat ascetische zelfdiscipline op de een of andere manier godsvrucht in je zou bevorderen. Terwijl Paulus eerder, in hoofdstuk 3 vers 16, zei dat godsvrucht niet voortkomt uit ascese, maar uit God Die Zich op bovennatuurlijke wijze in jouw vlees openbaart. Maar de mannen kunnen het jodendom verkondigd hebben, en dat is dus heel goed mogelijk. Ik weet niet of dat zo is.

Maar hij zegt:

6

Godsvrucht heeft blijvende waarde

Godsvrucht is, in tegenstelling tot de lichamelijke disciplines van de ascese, nuttig voor alle dingen. Niet alleen tijdelijk. Het is niet maar een beetje nuttig. Het is in alle opzichten nuttig om godvrezend te zijn.

Want de oefening van het lichaam is van weinig nut, maar de godsvrucht is nuttig voor alle dingen, omdat zij de belofte van het tegenwoordige en van het toekomstige leven heeft.

1 TIMOTHEÛS 4:8

De gedachte is nu dat lichamelijke oefening je in dit leven tot nut kan zijn. Het kan je tijdelijk uit de problemen houden als je strenge regels voor je leven hebt. Dat kan, en dat is in zekere zin ook goed, zolang je die niet aan anderen oplegt. Het kan je gezonder houden. Er zijn wat kleine, tijdelijke voordelen voor dit leven die eruit voort kunnen komen. Maar godsvrucht is beter, want die doet hetzelfde voor je in dit leven, en die doet ook voor eeuwig iets voor je. Met andere woorden: de lichamelijke discipline wordt hier niet echt aanbevolen. Hij zegt dat je tussen die twee een keuze hebt. Je kunt kiezen voor wat je alleen in dit leven tot nut is, of voor wat je in dit leven en in het volgende tot nut is: echte godsvrucht, die niet gebaseerd is op strenge ascetische disciplines in je leven.

Daarmee is niet gezegd dat christenen zichzelf geen discipline moeten opleggen. De apostel Paulus zei zelf in 1 Korinthe 9 dat hij zichzelf moest kastijden en zijn lichaam in bedwang moest houden. Dat wil zeggen: hij moest ervoor zorgen dat zijn vlees niet over hem heerste. Maar dat is iets anders dan zichzelf op ongebruikelijke manieren aan een zeer strenge zelfverloochening onderwerpen.

Vers 9:

7

God als Behouder van alle mensen

Dit is een betrouwbaar woord en alle aanneming waard. Want daarvoor spannen wij ons ook in en worden wij gesmaad, omdat wij onze hoop gevestigd hebben op de levende God, Die een Behouder is van alle mensen, in het bijzonder van de gelovigen.

1 TIMOTHEÛS 4:9-10

Nu ga ik niet al te lang stilstaan bij de woorden hoewel ik die eerder al aangehaald heb, omdat ze lijken in te gaan tegen de calvinistische leer van de beperkte verzoening. Ze suggereren namelijk dat God op zijn minst in beginsel bereid is iedereen te behouden, en dus moet de verzoening voor allen beschikbaar zijn. Maar alleen wie gelooft, ervaart werkelijk Zijn behoud. Nu heeft de calvinist hier een antwoord op. De calvinist zegt dat 'de Zaligmaker van alle mensen' niet zozeer betekent dat Hij hun zielen redt, maar dat Hij iedereen helpt.

zodat u kinderen zult zijn van uw Vader, Die in de hemelen is, want Hij laat Zijn zon opgaan over slechte en goede mensen, en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.

MATTHEÛS 5:45

In het ene of het andere opzicht heeft God goede dingen gedaan voor alle mensen, maar vooral heeft Hij goede dingen gedaan voor ons die geloven. De calvinist heeft dus een manier om hieronderuit te komen. Toch lijkt het mij onwaarschijnlijk dat Hij in hetzelfde vers 'Zaligmaker' in twee verschillende betekenissen bedoelt: dat Hij in de ene betekenis, op natuurlijke wijze, een Zaligmaker van iedereen is, maar op geestelijke wijze alleen van ons.

Hoe dan ook, Paulus benadrukt dat wij smaad lijden omdat wij op de levende God vertrouwen. Wij zien dat vertrouwen op God, en niet persoonlijke zelfdiscipline, als het middel tot godsvrucht. Godsvrucht komt niet door lichamelijke oefening of

lichamelijke discipline. Ze komt door op God te vertrouwen, en door niets anders. Paulus benadrukt dat in al zijn brieven.

Vers 11:

8

Timotheus als jonge leider en voorbeeld

Beveel deze dingen en onderwijs ze. Laat niemand u minachten vanwege uw jeugdige leeftijd, maar wees een voorbeeld voor de gelovigen in woord, in wandel, in liefde, in geest, in geloof en in reinheid.

1 TIMOTHEÛS 4:11-12

Nu kan dit, trouwens, in strijd lijken met zijn opdracht aan Timotheus om geen pas bekeerde aan te stellen in het ambt van oudste:

Laat niemand op je neerkijken omdat je jong bent.

Maar we moeten begrijpen dat Timotheus' jeugd alleen naar het vlees is. Hij is een jonge man, maar hij is, vergeleken met anderen, niet echt een jonge christen. Hij is waarschijnlijk al vijftien jaar of langer met Paulus verbonden. Hij is een tamelijk rijpe christen, relatief gezien; zelfs behoorlijk rijp, en meer dan de meesten. Hij werd heel vroeg in Paulus' bediening behouden. De meeste mensen in de westerse wereld waren dus later tot geloof gekomen dan Timotheus. Daarom was hij zelf in feite volop een oudste, ook al was hij geen oude man.

Ik zei dat het goed is als oudsten oude mannen zijn, omdat hun kinderen dan groot zijn. Maar Timotheus had geen kinderen op te voeden. Hij was blijkbaar ongehuwd, net als Paulus, dus een hoge leeftijd zou in dat opzicht niets toevoegen aan zijn geschiktheid. Hij was oud in de Heere. Daarom mocht het feit dat hij lichamelijk niet zo oud was, waarschijnlijk dertig of begin dertig, niet gebruikt worden om zijn gezag te kleineren. Hij was tenslotte een vertegenwoordiger van de apostel zelf. Maar hij moest zijn gezag niet laten zien door opdringerigheid, of door mensen te bevelen hem

te gehoorzamen, maar eenvoudig door een voorbeeld te zijn. Dat is de weg van een herder: voor de schapen uit gaan, de schapen laten zien waar je heen gaat, en ze laten volgen. Wees voor hen een voorbeeld van de juiste plaats om te zijn en de juiste weg om te gaan. Zelfs een jong iemand kan dat, door een goed voorbeeld te zijn op de terreinen die hij noemt: geloof, wandel, geestelijkheid, liefde, reinheid.

9

Voorlezen, vermanen en onderwijzen

Blijf bezig met het voorlezen, met het vermanen, met het onderwijzen, totdat ik kom.

1 TIMOTHEÛS 4:13

De Engelse vertaling die de spreker gebruikt, heeft hier ‘reading’, dat zowel lezen als voorlezen kan betekenen. De HSV kiest al voor ‘voorlezen’.

Nu lees ik graag, en ik weet niet of Paulus Timotheus hier gewoon de vrijheid geeft om veel tijd in zijn eentje te lezen. Het lijkt echter waarschijnlijker dat lezen hier het openbaar voorlezen van de Schriften betekent. Ik zeg dat omdat de andere dingen te maken hebben met zijn bediening aan de gemeente. Leer en vermaning betekenen onderwijs en vermaning. Het lijkt mij dat Timotheus in feite de opdracht kreeg om de preekstoel te vullen met deze drie bezigheden: de Schriften voorlezen, de mensen vermanen en onderwijzen.

Het voorlezen van de Schriften was vooral belangrijk in een tijd waarin mensen geen eigen Bijbel hadden. Mensen konden niet naar huis gaan en de Schriften zelf lezen; er waren geen Bijbels beschikbaar. Maar Timotheus, en de gemeenten in het algemeen, hadden waarschijnlijk enkele afschriften van de Schriften van het Oude Testament. En waarschijnlijk moesten ook sommige brieven van Paulus op deze manier worden voorgelezen. Dus in plaats van dat men van hen verwachtte dat ze thuis hun Bijbel lazen, wat ze niet konden, kwamen ze naar de samenkomst en werd die hun voorgelezen. Dat is nog steeds geen slecht idee. Ook al hebben alle christenen in Amerika nu thuis een Bijbel, de meesten lezen hem niet. Het zou dus geen

tijdverspilling zijn als een voorganger op zondagmorgen opstond en zei: "We gaan vandaag gewoon 1 Petrus doorlezen, zonder commentaar, want ik weet dat jullie hem niet gelezen hebben." Helaas is dat zo. Want het openbaar voorlezen van de Schriften zou eigenlijk lang niet zo nodig zijn als christenen thuis hun Bijbel zouden lezen. Maar in Paulus' tijd was er geen keus. Mensen konden dat niet. Dus wordt hier vrijwel zeker het openbaar voorlezen van de Schriften bedoeld, samen met vermaning en onderwijs.

10

Timotheus moet zijn gave blijven gebruiken

Veronachtzaam de genadegave niet die in u is en die u gegeven is door profetie, met handoplegging door de raad van ouderlingen.

1 TIMOTHEÛS 4:14

In 2 Timotheus 1:6, wanneer hij opnieuw over zijn gave spreekt, zegt hij 'mijn handen'.

Overdenk deze dingen, leef erin, opdat uw vorderingen op elk gebied openbaar worden. Geef acht op uzelf en op de leer. Volhard daarin. Want wanneer u dat doet, zult u zowel uzelf behouden als hen die u horen.

1 TIMOTHEÛS 4:15-16

Met andere woorden: je blijft uit de gevarenzone als je jezelf bezighoudt met de dingen die God je te doen heeft gegeven. Je voorkomt dat je van het geloof afdrijft, zoals anderen hebben gedaan. Je zult, in zekere zin, jezelf behouden.

Nu kan deze opdracht slaan op alles wat Paulus tot nu toe gezegd heeft:

Denk goed over deze dingen na.

Of misschien slaat ze op de profetie die eerder genoemd werd. Want hij had in hoofdstuk 1, vers 18 gezegd dat Timotheus de profetieën moest gedenken die eerder over hem waren uitgesproken, opdat hij daardoor de goede strijd zou strijden. En zo

werd hij misschien, door te overdenken welke profetieën hem gegeven waren, sterker in zijn geloof en zijn vastberadenheid.

We weten niet wat die gave was. Wanneer hij zegt:

Verwaarloos de gave die je hebt niet.

dan kan dat gewoon de gave betekenen om apostolisch assistent te zijn. Het kan ook een specifieke gave betekenen, zoals onderwijzen of profeteren of iets dergelijks. Al wordt hij nooit aangespoord om te profeteren, dus profeteren is het waarschijnlijk niet. Hij wordt wel aangespoord om te onderwijzen en te prediken. Het kan daarmee te maken hebben, of het kan iets anders zijn. We weten niet welke gave er in hem is. Maar toen hij werd ingezegend en uitgezonden en er over hem werd geprofeteerd, werd hem blijkbaar een gave geschonken. En Timotheus moest eraan herinnerd worden die niet te verwaarlozen.

In 2 Timotheus hoofdstuk 1 moet hem opnieuw gezegd worden dat hij die niet moet verwaarlozen. Blijkbaar verwaarloosde hij zijn gave voortdurend, want Paulus zegt in 2 Timotheus 1:6:

Daarom herinner ik u eraan de genadegave van God die in u is door de oplegging van mijn handen, aan te wakkeren.

2 TIMOTHEÛS 1:6

Toen de raad van oudsten in Lystra Timotheus de handen oplegde, deed Paulus dat blijkbaar ook. De handen van de raad van oudsten en van Paulus werden hem dus opgelegd, en hij ontving toen een of andere gave. Hij wordt aangespoord die niet te verwaarlozen, en die aan te wakkeren. Daar hebben we misschien later nog meer over te zeggen.

11

Geld beheren als bezit van God

1 Timotheus hoofdstuk 5. Paulus wordt hier heel praktisch. En ik moet zeggen dat hij het in de rest van 1 Timotheus in wezen over geld heeft. Niet meteen, maar voordat we ver in hoofdstuk 5 zijn – eigenlijk al als we bij vers 3 van hoofdstuk 5 komen – hebben we het over geld. Dat is niet het enige waar hij het over heeft. Er spelen ook andere kwesties. Maar hij geeft concrete aanwijzingen over financiële prioriteiten en over de houding tegenover geld. Daarin moet Timotheus, als leider in de gemeente, richting helpen geven.

Geld is een aandachtspunt, zelfs voor mensen die geestelijk ingesteld zijn. Ik zeg niet dat je je er zorgen over moet maken, maar het is iets waarvan we goede rentmeesters moeten willen zijn. Veel mensen vinden geld iets heel vuils en iets heel ongeestelijks. Maar eigenlijk is geld iets heel geestelijks. Geld wordt voortgebracht door arbeid. Arbeid neemt tijd in beslag. En je leven bestaat in feite uit tijd. Dus de tijd die je besteedt aan arbeid om geld te verdienen, is Gods tijd. Jij bent van God; jouw tijd is Zijn tijd. Daarom is alles wat voortgebracht wordt door het gebruik van jouw tijd ook van God. En geld is eigenlijk een symbolische weergave van een flink deel van je tijd.

Als je eenmaal aan het werk bent en een volledige baan hebt, zul je waarschijnlijk ongeveer een derde van de uren van je leven besteden aan dingen die misschien geen groter geestelijk nut hebben dan geld opleveren. Nu, als je het geluk hebt een baan te hebben die rechtstreeks met bediening te maken heeft, of zelfs als het een volkomen wereldlijk beroep lijkt, maar je daar de gelegenheid hebt om te getuigen, of in elk geval een getuige te zijn, dan levert je werk ook in geestelijk opzicht iets op. Maar de belangrijkste reden waarom je naar je werk gaat, als christen of als niet-christen, is in wezen om in je eigen onderhoud te voorzien en inkomen te verwerven. Daarom staat je salaris, wanneer je dat ontvangt, voor ongeveer een derde van je leven, ongeveer de helft van je wakkere uren. En daarom: als je leven iets geestelijks is, als je tijd en je lichaam van God zijn, dan is het geld dat voortgebracht wordt door Gods lichaam en in Gods tijd, Gods geld. En daarom is het iets heiligs, aan God gewijd, net zo goed als al het andere.

12

Gemeentegeld voor armen en dienaren

De gemeente wordt doorgaans onderhouden door de giften van christenen die gewerkt en geld verdiend hebben. En daarom heeft de gemeente de verantwoordelijkheid om dat geld, zodra het binnengekomen is, te gebruiken zoals God werkelijk wil dat het gebruikt wordt. Het is niet het geld van de gemeente; het is Gods geld. Net zoals degenen die het gegeven hebben, het niet gegeven hebben omdat het van hen is, maar omdat het van God is. En de leiders van de gemeente zijn uit de aard der zaak natuurlijk degenen die beslissen hoe het geld verdeeld wordt, zodra het in de gemeenschappelijke pot terechtgekomen is.

We weten dat in de begintijd van de gemeente, in Handelingen hoofdstuk 2, mensen hun land en hun goederen verkochten en het geld bij de apostelen brachten. Dat was niet zodat de apostelen er goed van konden leven, maar zodat de apostelen het geld konden verdelen volgens de prioriteiten die God voor het gebruik ervan had. In dat geval, in Handelingen hoofdstuk 2 en ook in Handelingen hoofdstuk 4, lijkt het erop dat vrijwel al het gegeven geld naar de ondersteuning van de armen ging. Er staat niet dat het zo was, maar het is waarschijnlijk, bijna zeker, dat een deel van het geld naar het onderhoud van de apostelen ging, de predikers. Want na een tijdje hadden ze zelfs geen tijd meer om het beheer te doen, zo druk waren ze met prediken. Het lijkt duidelijk dat ze geen tijd hadden om voor de kost te gaan vissen én te prediken. Het lijkt duidelijk te zijn zoals Paulus later zei in 1 Korinthe 9:

Zo heeft de Heere ook met het oog op hen die het Evangelie verkondigen, opgedragen dat zij van het Evangelie leven.

1 KORINTHE 9:14

En het lijkt waarschijnlijk dat de apostelen hun onderhoud inderdaad ontvingen uit de middelen die aan de gemeente gegeven werden. Maar waarschijnlijk omdat ook zij arm waren. En de middelen werden aan de armen gegeven.

Nu kunnen mensen om verschillende redenen arm zijn. De ene reden is dat ze een baan hebben die gewoon niet genoeg geld oplevert om in hun behoeften te voorzien. Een andere reden kan zijn dat ze niet in staat zijn om te werken: omdat ze gehandicapt zijn, geen vak hebben geleerd, ziekelijk zijn, of druk bezig zijn met het werk van de Heere. De apostelen vielen in die laatste categorie. Ze konden gewoon niet ergens een baan nemen. Ze waren zo druk met de dingen die God hun had opgedragen, dat het onmogelijk was om er nog op uit te gaan en iets te doen wat geld opleverde. En daarom waren ze, net als alle andere armen, arm, en hoorden ze door de gemeente onderhouden te worden.

13

Onderhoud van voorgangers en salarissen

Nu is het belangrijk om dit te begrijpen. Ik denk niet dat we ergens in de Bijbel iets vinden wat erop wijst dat christelijke leiders een salaris zouden moeten krijgen. We vinden wel in ditzelfde hoofdstuk in Handelingen, of in 1 Timotheus 5, dat leiders van de gemeente onderhouden moeten worden. Maar onderhouden worden en een salaris krijgen is niet hetzelfde. Ik denk niet dat het een positieve ontwikkeling was toen het voorgangerschap van een gemeente een betaalde functie met een salaris werd. Ik zeg dat niet om af te geven op een voorganger die een salaris ontvangt. Ik zeg alleen dat die ontwikkeling, die volgens mij in de vroege gemeente niet bestond, geen positieve gevolgen had. Want zodra de rol van voorganger werd gezien als een betaalde functie, kregen mensen in elk geval de gelegenheid om het voorgangerschap te gaan zien als een carrière zoals elke andere carrière. En dan zou een voorganger ook een salaris moeten krijgen dat vergelijkbaar is met dat van mensen met een vergelijkbare verantwoordelijkheid in de wereld.

Ik bedoel: iemand die een bedrijf leidt, heeft meestal een hoger salaris dan de mensen die onder hem werken in dat bedrijf. En vaak wordt gedacht dat een voorganger, in elk geval binnen het huidige systeem, meestal een gemeente leidt. Dus zou hij, als de gemeente het kan betalen, een salaris moeten krijgen dat vergelijkbaar is met dat van mensen in een soortgelijke rol in de wereld, als de gemeente het kan opbrengen. Nu is het ook een harde realiteit dat de meeste gemeenten, tenzij het megakerken zijn, niet

het soort geld hebben om hun voorgangers te betalen wat de directeur van een groot bedrijf betaald zou krijgen. Maar ja, in kleine bedrijven moeten directeuren ook genoeg nemen met een kleiner salaris. Het punt is: veel mensen gaan ervan uit dat de gemeente, als ze het geld heeft, de voorganger ongeveer zou moeten betalen wat de leider van een rijk bedrijf zou krijgen. En dat de levensstijl van de voorganger ongeveer zou moeten passen bij iemand die een bedrijf leidt.

Nu is dat misschien niet zo in de gemeente waar jij bij hoort, en des te beter als het niet zo is. Maar het is maar al te vaak het geval dat de rol van voorganger gezien wordt als een baan, een betaalde functie. En mensen kunnen er zelfs toe worden verleid om die functie te gaan vervullen, omdat het salaris in een flinke gemeente helemaal niet slecht is. En ik geloof dat er een aantal mensen in het voorgangerschap zitten om precies die reden. Er zijn zeker ook mensen die voorganger zijn en bij wie dat in elk geval niet is omdat ze christen zijn, want er zijn veel voorgangers die dat niet zijn. Er zijn liberale kerken waar de voorgangers officieel de maagdelijke geboorte van Jezus ontkennen, de opstanding van Jezus, de wederkomst van Jezus. De fundamenten van het Evangelie worden door veel voorgangers in zulke kerken ontkend. En dan zegt iemand: 'Waarom zijn ze dan in vredesnaam voorganger?' Ik bedoel, ik heb voorgangers ontmoet die in bijbelse zin gewoon ongelovig zijn. En dan zeg je: 'Wat heeft hen in vredesnaam doen besluiten om in de bediening te gaan?' En ik weet niet wat hen deed besluiten om in de bediening te gaan. Misschien een soort humanistische mensenliefde, waarbij ze dachten: 'Nou, we kunnen de mensheid goed doen door broederliefde te onderwijzen, en de kerk is daar een goed podium voor.' Of sommigen doen het misschien voor het geld, wat dan ook.

Het punt is dat in de vroege gemeente de leiders van de gemeente, geloof ik, vrijwilligers waren. Ik geloof niet dat ze geld vroegen. Ik geloof wel dat ze onderhouden werden. Maar ze werden niet onderhouden omdat ze een betaalde functie hadden. Ze werden onderhouden omdat ze hun tijd zo ruimhartig gaven dat ze geen gelegenheid hadden om de kost te verdienen, en daardoor waren ze arm. Ze waren arm, en de gemeente heeft de plicht om de armen te onderhouden.

14

Tienden geven en verantwoording aan God

Nu heerst er tegenwoordig in de gemeente over het algemeen een heel andere opvatting. Die houdt in dat, ongeacht of de gemeente arm is, of de voorganger arm is, of wie dan ook arm is, de leden van de gemeente een vast bedrag aan de plaatselijke gemeente zouden moeten geven om die gemeente te onderhouden. Meestal wordt tien procent bepleit. Veel christenen geven geen tienden, maar ontzettend veel van hen leven met een soort sluimerend schuldgevoel of gevoel van veroordeling omdat ze dat niet doen. Want op de een of andere manier hebben ze het gevoel dat ze dat wel horen te doen. En christenen moeten weer met beide benen op de grond komen te staan en beseffen dat er Bijbels gezien geen enkele reden is waarom iemand tien procent van zijn inkomen aan een gemeente zou moeten betalen als die gemeente in weelde leeft. En als het geld van de gemeente niet wordt gebruikt voor de dingen waarvan God heeft gezegd dat christenen hun geld ervoor moeten gebruiken, maar voor het onderhouden van een luxueus gebouw, of hoge salarissen voor de medewerkers, of wat dan ook. Dat zijn niet de soorten dingen waarvoor God ooit enige belangstelling heeft getoond als besteding van ons geld. We moeten beseffen dat zowel de individuele christen, bij het geven, als de leiders van de gemeente, bij het verdelen van het geld dat wordt gegeven, aan God verantwoording zullen moeten afleggen. Verantwoording voor hun rentmeesterschap over geld dat om te beginnen nooit van hen was, maar van God. Al het geld dat een christen verdient, vanaf het moment dat hij het verdient en het geeft tot het moment dat de leiders van de gemeente het verdelen, al dat geld is van begin tot eind van God. Daarom beheert iedereen die ook maar enige rol speelt bij de verdeling van dat geld, Gods geld als rentmeester. En hij zal verantwoording moeten afleggen voor zijn rentmeesterschap.

Op een dag zal God iedere christen ter verantwoording roepen voor de manier waarop hij heeft gebruikt wat hem was toevertrouwd. En dat is echt heel beangstigend om over na te denken. Jezus bedoelde ook dat het beangstigend zou zijn. Hij sprak over een rentmeester die niet oneerlijk was; hij was gewoon een beetje een slechte

beheerder. En misschien was hij wel oneerlijk; hij was lui enzovoort. Hij ging verkeerd om met de goederen van zijn heer en behaalde daarmee niet de winst die zijn heer van hem verlangde. En over hem werd gezegd:

En werp de onnutte dienaar uit in de buitenste duisternis; daar zal gejammer zijn en tandengeknars.

MATTHEÛS 25:30

Dat klinkt als een gelijkenis die erop gericht is angst in te boezemen: angst om verantwoording te moeten afleggen voor verkeerd uitgeoefend rentmeesterschap. Jezus vertelde in Lukas 16 nog een gelijkenis, over een rentmeester van wie de heer hoorde dat hij zijn goederen had verkwist, en hij ontsloeg hem. En zo brengt Jezus ons ertoe te geloven dat rentmeesterschap een kwestie is die van groot belang zal zijn wanneer we voor God staan.

15

Voorgangers steunen met persoonlijke giften

Je zegt dat de oudsten van de gemeente destijds waarschijnlijk vrijwilligers waren en dat de gemeente hen ondersteunde omdat ze arm waren. Ook in de moderne gemeente van vandaag hebben ze nog steeds dat idee overgenomen dat degene die de gemeente gaat leiden uiteraard geen voltijdbaan zal hebben en daarom arm zal zijn, dus moeten we hem ondersteunen. Is dat niet gewoon hetzelfde idee?

Een vergelijkbaar idee. Het verschil is dat de mate van ondersteuning en de levensstijl van een voorganger volgens mij wel wat anders zouden zijn als de ondersteuning die hij kreeg op dezelfde grondslag werd beschouwd als ondersteuning voor de armen. In plaats van hem te zien als een belangrijke leidinggevende die daarom een salaris en extra voordelen enzovoort zou moeten hebben die zijn belang binnen het bedrijf weerspiegelen. Het is misschien een subtiel onderscheid.

En eigenlijk geef ik er de voorkeur aan dat die ondersteuning niet uit de kas van de gemeente komt, maar uit persoonlijke giften van afzonderlijke mensen. Want in Galaten 6 staat bijvoorbeeld:

En laat hij die onderwezen wordt in het Woord in alle goede dingen delen met hem die onderwijs geeft.

GALATEN 6:6

Dat klinkt alsof daar sprake is van een soort persoonlijke wederkerigheid. Het is niet zo dat iemand het geld aan de gemeente geeft en de gemeente de voorganger betaalt. Het gaat erom dat iemand die geestelijk baat heeft gehad bij de leraar, persoonlijk helpt om die leraar te onderhouden. En eerlijk gezegd weet ik niet of ik zou kunnen zeggen dat het een vereiste is dat het persoonlijk tussen die mensen moet gebeuren. Sterker nog, laatst heb ik iets gezegd waaruit blijkt dat ik beslist heel soepel ben in wat ik in dat opzicht toelaatbaar zou vinden. Of de gemeente nu een salaris aan de voorganger betaalt, of dat het afzonderlijke mensen zijn die uit dankbaarheid, vrijwillig, bij gelegenheden waarop ze zich daartoe door God gedrongen voelen, gewoon helpen om degene te onderhouden die hun geestelijk tot nut is. Ik zou zeggen dat we daarin enige ruimte moeten laten voor verschillende manieren van handelen. En daarom werp ik mezelf niet op als rechter over mensen die het anders hebben geregeld.

Maar persoonlijk geef ik er de voorkeur aan te denken dat mijn ondersteuning komt van mensen die onder mijn bediening iets hebben ontvangen. Ik voel me niet op mijn gemak bij het idee om een rondzendbrief te sturen aan mensen die nog nooit onderwijs van mij hebben gevolgd, met de woorden: 'We hebben hier een waardevolle bediening. Zou je die willen helpen ondersteunen?' Er zijn duizenden mensen die precies dat doen. Ze sturen rondzendbrieven aan mensen die hen alleen via de post kennen, en het enige wat die mensen van hen kennen zijn hun verzoeken om geld. En hoewel... ik weet het niet. Ik wil niet op een zijspoor raken. We zijn nog niet eens aan de tekst toegekomen. Maar ik probeer hier een basis te leggen.

16

Armenzorg naar het voorbeeld van Jezus

Wat ik wil zeggen is dit: we moeten ons bewust zijn van de prioriteiten bij het verdelen van het geld van de gemeente. En als ik het boek Handelingen lees, dan lijkt het mij dat de prioriteit in de begintijd was om met het geld te doen wat Jezus had gezegd, namelijk de armen onderhouden. Toen Jezus de rijke jongeman vroeg Hem te volgen, moest die eerst één ding doen: alles verkopen wat hij had en zijn geld aan de armen geven. Jezus vroeg niet of hij het aan de jonge gemeente wilde geven, en die gemeente bestond toen uit Jezus en Zijn discipelen. Hij vroeg niet of het geld aan Hem gegeven werd. Toch waren er mensen die Hem en Zijn discipelen onderhielden. Er waren vermogende vrouwen die Jezus en Zijn discipelen geregeld ondersteunden. Maar op grond van wat de Schrift laat zien hebben we alle reden om aan te nemen dat de discipelen van Jezus ondanks die steun toch een tamelijk sober leven leidden. Ze leefden nog steeds niet in weelde. Jezus moest een penning lenen om iemand het gezicht van de keizer erop te laten zien. Jezus had geen plaats om Zijn hoofd neer te leggen, zei Hij:

En Jezus zei tegen hem: De vossen hebben holen, en de vogels in de lucht nesten, maar de Zoon des mensen heeft niets waarop Hij het hoofd kan neerleggen.

MATTHEÛS 8:20

Wat we zien wijst er zeker op dat zowel Jezus als Zijn discipelen, en zelfs de discipelen in de tijd van het boek Handelingen, op een vrij armoedig niveau leefden. Dus zelfs Jezus, het belangrijkste van alle leden van de gemeente, als we het zo mogen zeggen, nam geen hoog salaris. Wel werd Hij onderhouden, als iemand die door Zijn werk voortdurend arm bleef en die daarom met geld ondersteund hoorde te worden. Maar toen Hij de rijke jongeman zei dat hij alles wat hij had moest weggeven, zei Hij niet dat hij het aan de organisatie van Jezus moest geven, zodat Jezus en Zijn discipelen het konden verdelen. Hij zei gewoon dat hij het rechtstreeks aan de armen moest geven.

17

Weduwen, oudsten en zendelingen onderhouden

En daarom zou ik zeggen dat de gemeente bij haar geven op twee prioriteiten moet letten, en die komen allebei terug in hoofdstuk 5 van 1 Timotheus. De ene groep zijn de mensen die arm zijn door een of andere tegenslag, en de weduwen zijn de categorie die staat voor wie door tegenslag arm is geworden. Hij spreekt erover dat de gemeente de weduwen moet onderhouden. Weduwen zijn het klassieke voorbeeld van mensen die door tegenslag zijn getroffen, in elk geval in die samenleving. Een weduwe is heel kwetsbaar, en zoals we uit de profeten weten, werd er vaak misbruik van weduwen gemaakt door corrupte rijke mensen. De weduwe was arm door omstandigheden waar ze zelf niets aan kon doen. Ze verkeerde gewoon in een achtergestelde positie.

Maar dan waren er ook de armen die arm waren omdat ze ervoor gekozen hadden God te dienen op een manier die hen weghaalt bij hun winstgevende beroep. Dat zijn mannen die de wereld in zouden kunnen gaan, een baan zouden kunnen nemen en in hun levensonderhoud zouden kunnen voorzien, misschien zelfs op een comfortabel niveau. Maar ze hebben dat opzijgezet om de gemeente te dienen. En zij zijn arm om een andere reden. Ze zijn niet arm door een achterstand in hun leven of door omstandigheden waar ze niets aan kunnen doen, maar uit eigen keuze. Ze hebben gekozen voor een roeping die hen wegroept van de mogelijkheid om in hun eigen onderhoud te voorzien, en daarom moeten zij onderhouden worden. Dit zijn twee categorieën armen in de gemeente: zij die arm zijn door achterstellende omstandigheden, en zij die arm zijn omdat ze dienaren van de gemeente zijn en die dienst hen heeft weggeroepen van winstgevend werk. En zo zien we dat de gemeente wordt aangespoord om beide categorieën armen te eren.

In onze tijd zouden onder de armen ook de zendelingen moeten vallen. En in de tijd van Paulus was dat ook zo. De gemeente in Filippi stuurde Paulus giften, hoewel hij nooit om giften vroeg. Ze stuurden hem giften toen hij in de gevangenis zat, omdat hij daar op geen enkele manier in zijn onderhoud kon voorzien. Normaal gesproken deed hij dat wel zelf, door tenten te maken. Toen hij in de gevangenis zat, kon dat niet, en daarom stuurden ze hem giften. Zendelingen onderhouden lijkt een beetje op het

onderhouden van de voorgangers, dat wil zeggen: het onderhouden van de oudsten of van wie er onderwijs geeft. Iedereen die fulltime in de bediening staat, en wel zo dat hij niet in zijn eigen onderhoud kan voorzien, moet onderhouden worden en om zijn werk hoog geacht worden. En ook weduwen en andere achtergestelde mensen moeten in de gemeente onderhouden worden. Dus Paulus stelt deze dingen als prioriteiten, en in hoofdstuk 5 geeft hij een aantal heel praktische aanwijzingen over hoe je beslist wie je wel en wie je niet onderhoudt, enzovoort.

In hoofdstuk 6 vinden we ook een van de uitgebreidste stukken onderwijs over geld en over geldzucht, en daarmee ook over levensstijl, in alle geschriften van Paulus. En zo staan geld, of het verdelen van geld, of het vergaren van geld, of de houding tegenover geld, prioriteiten bij het geven enzovoort, tamelijk centraal in de hoofdstukken 5 en 6, al komt dat in de eerste twee verzen niet tot uiting.

18

Gemeenteleden als familie behandelen

De eerste twee verzen van hoofdstuk 5 zeggen:

Vaar niet uit tegen een oude man, maar spoor hem aan als een vader, jonge mannen als broers, oude vrouwen als moeders, jonge vrouwen als zusters, in alle reinheid.

1 TIMOTHEUS 5:1-2

Het is wel heel duidelijk dat de basisindeling in de gemeente waar Timotheus op moet letten, de indeling is tussen ouder en jonger. Er zijn oudere mannen en oudere vrouwen. Die moeten behandeld worden als vaders en moeders. Er zijn jongere mannen en jongere vrouwen. Die moeten behandeld worden als broers en zussen. Omdat Timotheus zelf een jongere man is, moet hij de jongere groep behandelen als zijn broers en zussen. En de oudere groep moet hij behandelen met het soort respect dat je verschuldigd bent aan ouders, aan een vader en een moeder.

Wanneer hij zegt:

Wijs een oudere man niet terecht.

dan is het woord voor 'oudere man' daar presbuteros. Dat is hetzelfde woord dat elders met 'oudste' wordt vertaald. En het lijkt erop dat dit misschien de enige plaats in 1 Timotheus is waar het woord presbuteros letterlijk een oudere man betekent, los van de vraag of hij een ambt bekleedt of niet. Het woord oudste, presbuteros, komt verderop in dit hoofdstuk, in vers 17, nog voor in de betekenis van een ambtsdrager of een oudste van de gemeente. En in hoofdstuk 3 had het die betekenis zeker. We zien dus dat presbuteros in deze brief meestal spreekt over een officiële positie en functie in de gemeente, terwijl het op deze ene plaats eigenlijk gewoon een oudere man betekent. En dat weten we, omdat het tegenover jongere mannen, oudere vrouwen en jongere vrouwen staat. Het is duidelijk dat Paulus de gemeente in vier categorieën verdeelt, die in feite op grond van leeftijd gescheiden zijn. Hij gaat verder en spreekt over weduwen. Er zijn oudere weduwen en jongere weduwen. Ouder is boven de zestig; jonger is onder de zestig. Dat is hier de scheidslijn. In verschillende culturen en op verschillende momenten in de geschiedenis is ouderdom natuurlijk verschillend gedefinieerd. Jakob was ruim boven de honderd jaar oud, en hij zei dat zijn jaren weinig waren geweest vergeleken met die van zijn vaderen. Hij vond zichzelf niet echt zo oud, hoewel hij wel oud was. Hij was hoogbejaard. Hij had het gevoel dat zijn jaren niet zo talrijk waren geweest vergeleken met die van zijn voorouders. In de tijd van Paulus gold, net als eigenlijk in onze eigen tijd, zeventig jaar als een gemiddelde levensduur. Zoals het in de Psalm staat: het gemiddelde is zeventig jaar, en als iemand door kracht nog tien jaar langer leeft, tot tachtig jaar, dan is dat niet ondenkbaar, maar wel vrij uitzonderlijk. En dus begon ouderdom in de ogen van Paulus, in elk geval wat weduwen betreft, bij zestig jaar. Wanneer hij in vers 1 en 2 spreekt over oudere mannen en oudere vrouwen, en jongere mannen en jongere vrouwen, heeft hij waarschijnlijk dezelfde scheidslijn in gedachten. Toch zouden we kunnen zeggen dat je iedereen die beduidend ouder is dan jij, uit respect en eerbied zou moeten eren, in zekere zin zoals je je ouders zou eren.

Hij zegt dus:

Wijs een oudere man niet terecht.

De Engelse vertaling gebruikt in beide verzen 'rebuke', hoewel er verschillende Griekse woorden staan. De Nederlandse weergaven hierboven en hieronder verschillen al: 'Vaar niet uit' en 'Wijs ... terecht'.

Het woord 'bestrafen' hier is niet hetzelfde als het woord 'bestrafen' in vers 20, waar hij zegt:

Wijs hen die zondigen, in tegenwoordigheid van allen terecht, opdat ook de anderen vrees zullen hebben.

1 TIMOTHEUS 5:20

In hoofdstuk 5, vers 1, is het woord 'bestrafen' een Grieks woord dat betekent: hard met iemand omspringen. Het houdt daarom gebrek aan respect in. Behandel een oudere man niet zonder respect. Stel jezelf niet boven hem en wees niet respectloos tegenover een oudere man. In vers 20 heeft het woord 'bestrafen' niets met gebrek aan respect te maken. Het is een ander Grieks woord, en het betekent eenvoudig: corrigeren, iemand bijsturen en terechtwijzen. En trouwens, vers 20 gaat ook over oudsten: zij die zondigen, oudsten die zondigen, bestraf hen. Je bestraft een oudere man dus niet in de zin dat je hem gebrek aan respect toont, maar in bepaalde situaties mag je hem wel terechtwijzen. Als hij een oudste in de gemeente is en zondigt, dan moet hij openlijk terechtgewezen worden. Daar komen we later op terug.

19

Ingeschreven weduwen en hun gelofte

Vanuit dit punt gaat Paulus over op een bespreking van de weduwen. Het is niet helemaal duidelijk of er een orde van weduwen bestond die de gemeente diende, en die zelfs werden beschouwd als vrouwen die een soort formele gelofte hadden afgelegd, vergelijkbaar met een huwelijk. Dat wil zeggen: het waren weduwen die besloten hadden nooit meer te trouwen, en die daarom met Christus getrouwd zouden zijn. Ze zouden met de gemeente getrouwd zijn, en ze zouden de gemeente dag en nacht dienen, zoals de oude Anna in de tempel deed, dag en nacht met gebeden en vasten. Zij die zo'n verbintenis waren aangegaan, moesten door de gemeente onderhouden

worden, net zoals een man zijn vrouw zou onderhouden. Maar jongere weduwen werden niet aangemoedigd om die toewijding aan te gaan. Ze waren namelijk nog jong genoeg om waarschijnlijk opnieuw met een man te trouwen, of om dat realistisch te overwegen. Daarom moesten zij niet voor blijvend onderhoud op de lijst worden gezet.

Dit betekent niet dat een jongere weduwe die in nood verkeerde, niet geholpen moest worden. De kennelijke betekenis is dat er een groep weduwen was die een bepaalde verbintenis was aangegaan. Niet iedereen is het hiermee eens, en ook niet alle commentaren zijn het hierover eens. Maar er lijkt genoeg aanwijzing voor te zijn in de passage. Dat geldt vooral omdat hij zegt dat een jongere weduwe die deze verbintenis aangaat en daarna toch trouwt, verdoemenis over zichzelf brengt, omdat ze haar eerste gelofte heeft geschonden. Het klinkt alsof hier een soort zeer ernstige en plechtige gelofte bedoeld is. Een gelofte die bepaalde weduwen zouden afleggen, en die geschonden zou worden als ze ooit opnieuw trouwden.

Er is op zich niets mis mee als een weduwe hertrouwt. Paulus zegt zelfs:

Ik wil dan dat jonge weduwen trouwen, kinderen krijgen, hun huis besturen en aan de tegenpartij geen aanleiding tot laster geven.

1 TIMOTHEUS 5:14

En in 1 Korinthe hoofdstuk 7 zei hij het heel duidelijk over iedereen die weduwe is. Hij geeft daar aan dat ze misschien gelukkiger zijn als ze ongehuwd blijven, maar dat het geen zonde is als ze hertrouwen, zolang ze maar met een christen trouwen. Paulus zegt dus dat de jongere weduwen niet op de lijst moeten komen. Als ze hertrouwen, halen ze zich namelijk een oordeel op de hals en breken ze hun gelofte. Dat maakt duidelijk dat wie op de lijst werd gezet, wie een ingeschreven weduwe was, de verplichting op zich nam om niet te hertrouwen. Het was een bijzondere situatie, een bijzonder soort toewijding, heel vergelijkbaar met getrouwd zijn met de gemeente. Als een vrouw die gelofte aflegde, werd van haar verwacht dat ze ongehuwd bleef, alsof ze met Christus getrouwd was. De weduwen die in die categorie waren ingeschreven, kregen dus waarschijnlijk een vaste toelage: een regelmatige, doorlopende ondersteuning, zoals een man zijn vrouw ook regelmatig onderhoudt. De gemeente had zich er eenvoudig

toe verplicht om deze weduwen blijvend te onderhouden. Dat betekent niet dat een jongere weduwe die het moeilijk kreeg, geen hulp van de gemeente kon krijgen. De gemeente moest immers alle armen helpen, en daar hoorden ook jongere weduwen bij als ze in nood zaten. Maar het was niet de bedoeling dat een jonge weduwe vanzelf voortdurend door de gemeente onderhouden zou worden. Als jonge vrouw kon ze misschien hertrouwen, of kon ze misschien een of ander werk doen in ruil voor haar levensonderhoud. Ze kon misschien vroedvrouw worden of huishoudster, of iets dergelijks doen. Kon ze zichzelf onderhouden, al was het maar af en toe, dan moest ze niet ingeschreven worden. Dat gold ook als ze tijdelijk niet in haar onderhoud kon voorzien, maar later misschien zou trouwen en daardoor geen ondersteuning meer nodig zou hebben. Zolang er voor haar een mogelijkheid was om te hertrouwen, moest ze niet op deze lijst komen. Ze kon financieel geholpen worden als ze in een moeilijke situatie zat, net zoals iedere arme geholpen kon worden. Maar ze werd niet zomaar op de lijst gezet om blijvend en regelmatig door de gemeente onderhouden te worden. Ze had namelijk geen toezegging gedaan zoals de weduwen die ingeschreven waren.

20

Tijdelijke hulp en levenslang onderhoud

Ik weet nog dat ik hier eens wat in verwarring over was, in het begin van mijn bediening. We hadden namelijk een vrouw in onze gemeente in Santa Cruz die door haar man in de steek was gelaten. Ze was geen weduwe, maar ze zat in dezelfde situatie. Ze had vier of vijf kinderen, haar man was vertrokken, en ze was arm. Haar huur moest betaald worden, enzovoort. En ze kon niet gaan werken, want ze had kinderen te onderhouden. Kinderopvang kon ze niet betalen. En we wilden natuurlijk ook niet dat ze haar kinderen bij iemand anders achterliet. De gemeente vond het het beste dat ze bij haar kinderen bleef, en daarom betaalde de gemeente regelmatig haar huur. We vroegen ons wel eens af: is dit een overtreding? Ze lijkt natuurlijk wel een beetje op een weduwe, maar ze is jonger. Ze is geen zestig, en toch betaalt de gemeente regelmatig haar huur. En we bleven het doen, omdat ze in nood zat.

Sindsdien ben ik gaan inzien dat er bij die beslissing helemaal geen sprake van een conflict hoefde te zijn. Ook al was ze geen zestig, er is geen reden waarom de gemeente haar niet zou onderhouden zolang ze in nood zat. Het punt is dat ze niet ingeschreven moest worden, zodat men de rest van haar leven zou denken dat ze nu onder de zorg van de gemeente viel. Alsof de gemeente in haar begroting kon opnemen dat ze vanaf nu tot de dag van haar dood al haar kosten zou betalen. Dat is wat de gemeente niet moest doen, en ook niet deed. Maar de gemeente kon haar wel van maand tot maand blijven ondersteunen, zolang haar nood aanhield. Natuurlijk is er een mogelijkheid dat ze zou hertrouwen, en dan zou de gemeente haar niet meer hoeven te onderhouden. Maar hoe dan ook, er is hier geen reden voor verwarring.

Het punt is dat de weduwen over wie Paulus het hier heeft, vooral deze groep weduwen zijn die ingeschreven waren als, zo lijkt het, voltijds dienaressen van de gemeente. En daar is binnen de passage veel bewijs voor, zoals we zullen zien als we erdoorheen gaan. Hij zegt:

Houd weduwen die werkelijk weduwen zijn, in ere.

1 TIMOTHEÛS 5:3

En 'werkelijk weduwen' betekent niet alleen dat hun man echt dood is. Elke weduwe heeft een overleden man. Maar de weduwen die werkelijk weduwen zijn, zijn weduwen die geen andere familieleden hebben die hen zullen onderhouden. Ze zijn werkelijk berooid.

Ja?

'Is hier sprake van een soort verplichting? Er staat over de weduwen dat ze bidden, dat ze zich ijverig aan de Heere hebben toegewijd. Hoe zit het met de armen? De armen in het algemeen: is er een vereiste dat we moeten nagaan of ze werkelijk aan de Heere toegewijd zijn, of dat ze alleen maar op mijn hulp uit zijn?' Nee, ik denk het niet. Wie dag en nacht moet volharden in gebeden, dat zijn de werkelijk berooide weduwen die op de lijst worden gezet. Zij kunnen het zich veroorloven om dag en nacht te volharden in gebeden, omdat de gemeente hen juist met dat doel onderhoudt. Hun tijd staat volledig ter beschikking van de gemeente en van de Heere. Maar mensen die ondersteund worden alleen omdat ze arm zijn, of ze nu weduwe zijn of niet, krijgen

niet per se een vast inkomen of vaste ondersteuning van de gemeente. Daarom wordt ook niet per se van hen verwacht dat ze zich gedragen als de weduwen die op de lijst staan. Misschien werken ze voltijds en verdienen ze gewoon niet genoeg om in hun eigen onderhoud te voorzien. Of misschien voeden ze kinderen op, en dat kost al hun tijd. Zij kunnen niet hun hele tijd besteden aan bidden en vasten. Zij hebben werk te doen. Het is alleen werk dat niet genoeg inkomen oplevert om van te leven. En daarom helpt de gemeente hen wanneer ze in die nood terechtkomen.

"Ik bedoel eigenlijk: er zijn heel veel mensen aan wie we geld zouden kunnen geven omdat ze arm zijn, maar er is geen..."

21

Vorrang voor geloofsgenoten bij hulp

Geen geestelijke voorwaarde? Ze hoeven geen christen te zijn? Nou, dit gaat in het bijzonder over de christelijke armen. Besef dat in het boek Handelingen, toen mensen hun bezittingen verkochten en er werd uitgedeeld aan de armen, het om de arme christenen ging. Het waren christenen die arm waren. Ze gingen er niet op uit om alle armoede in Jeruzalem of in de wereld te lenigen. Ze hadden in de eerste plaats de plicht om de armoede te lenigen van wie hun broeders en zusters waren. En Paulus zegt iets dergelijks in Galaten hoofdstuk 6. Daar wordt een zekere rangorde aangegeven. Galaten 6:10 zegt:

Laten wij dus, terwijl wij gelegenheid hebben, goeddoen aan allen, maar vooral aan de huisgenoten van het geloof.

GALATEN 6:10

Dat is dus de rangorde. Onze bijzondere plicht is goed te doen aan hen die christen zijn. Nu kan het zijn dat we, als we de gelegenheid hebben, nadat in alle noden van de behoeftige christenen is voorzien, ook iets kunnen doen voor behoeftige mensen die geen christen zijn. Het verhaal van de barmhartige Samaritaan leert ons zeker dat het iets lofwaardigs is om vriendelijk te zijn, vrijgevig te zijn en offers te brengen voor mensen die niet eens familie van je zijn, die niet eens hetzelfde geloof hebben als jij.

Het punt is: er is eerst de plicht om ervoor te zorgen dat de kinderen te eten krijgen, voordat je het brood, om zo te zeggen, aan de honden geeft. En dat is wat Jezus tegen de Syro-Fenicische vrouw zei:

Maar Jezus zei tegen haar: Laat eerst de kinderen verzadigd worden, want het is niet behoorlijk het brood van de kinderen te nemen en naar de hondjes te werpen.

MARKUS 7:27

En in zekere zin, zonder dat ik neerbuigend wil lijken tegenover de heidenen, geldt dat voor de kinderen van God. Zij moeten eerst gevoed worden met Gods geld, en laat de honden daarna maar hebben wat er aan kruimels overblijft. Er is daar een rangorde. Als we de arme niet-christenen ondersteunen terwijl er arme christenen zijn die niet geholpen worden, dan is er sprake van misbruik, denk ik. Als er zendelingen op het zendingsveld zijn die God dag en nacht dienen, en er wordt niet in hun behoeften voorzien, en ze moeten naar huis komen omdat ze daar niet kunnen blijven, terwijl wij erop uit zijn om de armen van Ethiopië te helpen, dan wordt Gods geld daar verkeerd gebruikt. Niet dat God niet om de armen van Ethiopië geeft, maar Hij geeft nog meer om de armen die daar Zijn wil doen. En we hebben niet de mogelijkheid om alle armoede in de wereld te lenigen. Nu kan het zijn dat de westerse wereld genoeg middelen heeft om, als die herverdeeld werden, de armoede in de wereld te lenigen. Maar christenen hebben onder elkaar niet genoeg geld om alle armoede in de wereld te lenigen. Het lijkt dus duidelijk dat ons geven eerst moet gaan naar de ondersteuning van hen die de wil van God doen. En daarna, als er iets overblijft, als we de gelegenheid hebben, kunnen we ook iets voor anderen doen.

Ik bedoel niet dat we nooit een cent aan een ongelovige mogen geven voordat we zeker weten dat in de noden van elke gelovige in de wereld is voorzien. Maar het betekent wel dit: als we een gelovige en een ongelovige kennen die allebei in nood zijn, dan moeten we zeker ook aan de ongelovige geven. Maar als we niet in de nood van allebei kunnen voorzien, dan moeten we eerst aan de gelovige geven. Want de gemeente heeft de plicht om allereerst en bovenal voor haar eigen broeders te zorgen.

We hebben het dus over de godvrezende armen. Natuurlijk is de weduwe die op de lijst staat uitzonderlijk godvrezend, in die zin dat ze al haar tijd besteedt aan stille tijd en gebed. Andere christelijke armen hebben misschien niet de vrijheid om hun tijd zo te besteden, maar omdat ze broeders zijn, moeten ze ondersteund worden. Al zou ik moeten zeggen: alleen bijgestaan in hun nood. Onderhouden worden is één ding; in je nood bijgestaan worden is iets anders. En misschien is dat het verschil tussen voorgangers die onderhouden worden en voorgangers die dat niet worden. Als mensen vragen: "Geloof jij in betaalde voorgangers?", dan zeg ik dat ik geloof in voorgangers die in hun nood worden bijgestaan. Ik denk dat voorgangers die arm zijn, of die het risico lopen arm te worden omdat ze God zonder betaling dienen, bijgestaan moeten worden. Ik weet niet of hun een salaris geven, of hen op de lijst zetten zoals deze weduwen, echt is wat de Bijbel zegt dat we moeten doen. Dat staat, denk ik, ter discussie.

22

Eer bewijzen door financiële ondersteuning

Hoe dan ook, laten we eens naar dat woord 'eren' kijken. Het woord 'eer' is hier het gewone Griekse woord voor eer. Meestal betekent het niet wat het hier lijkt te betekenen. Je weet wat eren betekent: respecteren, achten, enzovoort. En zelfs in deze brieven wordt hetzelfde woord voor 'eer', *timē* in het Grieks, vaak gebruikt voor het geven van eer en heerlijkheid aan God. Zo wordt het gebruikt. Hier echter, en in vers 17, valt er veel voor te zeggen dat eer tot uitdrukking komt in het geven van geld. Dit zou niet de enige plaats in de Bijbel zijn waar het woord zo gebruikt wordt, maar het zou wel een ongebruikelijk gebruik van het woord zijn. Toch lijkt dat zeker te worden bedoeld. Weduwen eren betekent hen ondersteunen, en dat blijkt duidelijk uit

de tegenstelling. Je moet alleen weduwen eren die werkelijk weduwen zijn en niemand hebben, geen familieleden, om hen te onderhouden. Maar vers 4 geeft de tegenstelling:

Maar indien een weduwe kinderen of kleinkinderen heeft, laten dezen leren vóór alles thuis godsvrucht te beoefenen en aan hun voorgeslacht te vergelden wat ze aan hen te danken hebben. Want dat is goed en welgevallig in de ogen van God.

1 TIMOTHEUS 5:4

Dan is ze dus niet wat Paulus een echte weduwe noemt. Ze is niet werkelijk berooid; ze heeft anderen die zich om haar welzijn zouden kunnen bekommeren. En dan zegt hij:

Laat ze eerst leren om thuis voor hun familie te zorgen en iets terug te doen voor hun ouders, want dat is goed en daar is God blij mee.

'Vergelden' wijst er dus op dat je hen helpt te onderhouden. Je ouders hebben jou tenslotte onderhouden toen je niet in staat was jezelf te onderhouden; nu moet jij hen onderhouden wanneer zij niet in staat zijn zichzelf te onderhouden. Evenzo zegt hij dat het zo moet zijn, zodat de gemeente niet met hun onderhoud belast wordt. Het is dus duidelijk dat de weduwen die werkelijk berooid zijn, de echte weduwen, geëerd moeten worden in de zin dat ze onderhouden worden.

Zo ook in vers 17, waar staat:

Laat ouderlingen die goed leiding geven, dubbele eer waard geacht worden, vooral diegenen die arbeiden in het Woord en in de leer.

1 TIMOTHEÛS 5:17

Dat lijkt ook financiële ondersteuning in te houden, want hij haalt vervolgens in vers 18 de Schrift aan:

Want de Schrift zegt: Een dorsende os mag u niet muilkorven, en: De arbeider is zijn loon waard.

1 TIMOTHEÛS 5:18

Paulus haalt die Schrifttekst ook aan in 1 Korinthe 9, in een context waarin hij spreekt over het recht van de dienaar om financieel onderhouden of ondersteund te worden. En aan het eind van vers 18 haalt hij hier ook Jezus aan:

Een arbeider verdient zijn loon.

Dat is een uitspraak die Jezus deed in Mattheüs 10, toen Hij aangaf dat de discipelen ervan uit mochten gaan dat in hun financiële behoeften voorzien zou worden terwijl ze op weg gingen. De context van de verzen 17 en 18 houdt dus zeker in dat de eer die hij voor oudsten bepleit, van financiële aard is. En zeker bij de eer die weduwen toekomt in vers 5 wordt het woord 'eer' gebruikt in de zin van hen eren door in hun behoeften te voorzien, zoals de context verder uitlegt.

23

Ouders eren betekent ook voor hen zorgen

Trouwens, we weten dat Jezus Zelf dit ook als een betekenis van eer leek te zien. In Mattheüs 15 en in Markus 7, die parallel aan elkaar lopen, bestrafte Jezus de Farizeeën omdat ze de inzettingen van de ouden hoger achtten dan het Woord van God. Het voorbeeld dat Hij gaf was dit. Hij zegt:

God heeft immers geboden: Eer uw vader en moeder, en: Wie vader of moeder vervloekt, moet zeker sterven.

MATTHEÛS 15:4

Stel dat een man een manier heeft om zijn ouders te helpen, een bezit waar zij voordeel van zouden hebben als hij het hun gaf. Maar hij wil dat niet, en wijdt het in plaats daarvan aan God, zodat hij niet langer verplicht is zijn ouders iets te geven. Dan is hij vrij van die verplichting. Hij zegt:

Huichelaars!

MATTHEÛS 15:7

Hij geeft hier dus te kennen dat de man die zijn ouders niet ondersteunt, terwijl hij iets heeft om hun te geven wat ze lichamelijk en concreet nodig hebben, het gebod overtreedt:

God heeft immers geboden: Eer uw vader en moeder, en: Wie vader of moeder vervloekt, moet zeker sterven.

MATTHEÛS 15:4

Hoewel het eren van je ouders dus niet beperkt is tot het betalen voor hun onderhoud wanneer ze oud zijn, hoort dat er zeker bij. Jezus Zelf geeft ons dus grond om het begrip eer uit te breiden tot financiële ondersteuning, en dat is precies hoe Paulus het hier gebruikt.

De gemeente moet financiële ondersteuning, of eer, geven aan de weduwen die geen andere bron van financiële ondersteuning hebben. Maar wie wel een andere bron heeft: de gemeente moet niet gedwongen worden mensen te onderhouden die anderen hebben om hen te onderhouden. En daaronder vallen de kinderen en zelfs de neven en nichten van weduwen. Hebben ze kleinkinderen, kinderen, familieleden van welke soort ook, dan moeten die kinderen eerst thuis godsvrucht tonen, met andere woorden hun christen-zijn bewijzen. Dat betekent dat het christendom niet alleen te zien is in de openbare eredienst, maar ook in de manier waarop je je gedraagt in de plichten van het gezinsleven. En hij geeft heel sterk te kennen dat een van de plichten van het gezinsleven is dat kinderen en zelfs kleinkinderen de verantwoordelijkheid op zich nemen voor de zorg voor bejaarde, berooide weduwen.

24

Ouderenzorg bij pensioen en zorgbehoefte

In onze tijd heeft onze samenleving het natuurlijk zo geregeld dat de meeste mensen die weduwe of weduwnaar worden een of ander pensioen hebben. Er is misschien Social Security, er zijn misschien pensioenuitkeringen. Christenen in onze samenleving staan niet zo onder druk om geld uit te geven voor het onderhoud van hun bejaarde ouders en grootouders als in de tijd voordat er sociale voorzieningen waren. Toen moest de gemeente het doen als jij hen niet onderhield. Vandaag hoeven soms noch de gemeente noch de kinderen te betalen.

Toch denk ik niet dat we daarmee helemaal vrijuit gaan. Stel bijvoorbeeld dat mijn moeder weduwe werd: mijn vader overlijdt en mijn moeder leeft nog een tijd door. Dan zou ze wel wat geld hebben. Zij zou eerder in staat zijn om mij te onderhouden dan ik haar. Het gaat hun eerlijk gezegd prima; ze zitten er financieel goed bij. Maar misschien zou ze speciale zorg nodig hebben. Misschien geen dure medische zorg, maar wel het soort zorg dat veel aandacht en tijd vraagt. En die zorg zou ze alleen professioneel kunnen krijgen door heel veel geld uit te geven aan een of ander verpleeghuis, en haar geld zou daarvoor misschien niet toereikend zijn. Het is volkomen duidelijk dat ik als zoon mijn moeder iets terug behoor te geven. Ik behoor mijn ouders terug te betalen door haar nooit in zo'n situatie te laten belanden. En zelfs als ze het wel kon betalen, dan is dat misschien niet de plek waar ze wil wonen. Veel oude mensen wonen niet graag in een verpleeghuis en wonen liever bij hun kinderen. Nu zijn er ook die liever in een verpleeghuis wonen, omdat ze hun kinderen niet tot last willen zijn. Maar het punt is: de kinderen zouden het niet als een last moeten beschouwen. Als mijn moeder voortdurend aandacht nodig had en ze niet liever in een verpleeghuis woonde (en eigenlijk zou ik liever hebben dat ze niet in een verpleeghuis woonde), dan zou ik haar liever bij ons laten wonen. Dat zou onze vrijheid beperken, maar ik heb haar vrijheid ook heel wat jaren beperkt. Ze heeft zeventien jaar lang haar vrijheid opgegeven om mij in leven te houden, en dat ben ik haar op zijn minst verschuldigd. En dat is wat Paulus zegt. Het eren van ouders houdt in dat iedere christen zal begrijpen dat hij zo'n verplichting heeft om zijn ouders terug te betalen. En iedere christen die dat niet doet, zo geeft Paulus hier iets verderop aan, is er behoorlijk slecht aan toe.

Stel dat je trouwt en je hebt twee schoonmoeders. Neem je ze dan allebei in huis? Als het nodig is. Als het nodig is. Als je twee schoonmoeders hebt die weduwe zijn, geen andere middelen van bestaan hebben en niet op zichzelf kunnen wonen, ja. Twee vrouwen onder één dak is al moeilijk genoeg; drie zou zwaar zijn. Maar het punt is natuurlijk dat heel, heel weinig mensen in precies die situatie zullen zitten. Ook als zowel jouw moeder als de moeder van je vrouw weduwe is, zijn jij en je vrouw misschien niet de enige kinderen van die twee vrouwen. Jouw moeder zou bij jou kunnen wonen, en de moeder van je vrouw bij een van haar andere kinderen. En zelfs als dat niet zo is, is het tegenwoordig erg onwaarschijnlijk dat die vrouwen helemaal geen sociale zekerheid hebben, of geen uitkering van een levensverzekering, of geen enkel pensioen. Maar als die situatie zich voordeed, dan zou een christen natuurlijk bereid moeten zijn om ze allebei in huis te nemen. Amen.

Laten zij dus hun godsvrucht, hun echte christendom, thuis laten zien, dat wil zeggen in hun familierelaties, door hun ouders terug te betalen,

Maar indien een weduwe kinderen of kleinkinderen heeft, laten dezen leren vóór alles thuis godsvrucht te beoefenen en aan hun voorgeslacht te vergelden wat ze aan hen te danken hebben. Want dat is goed en welgevallig in de ogen van God.

1 TIMOTHEUS 5:4

25

Berooid zijn, bidden en op God hopen

Vers 5:

Zij nu die werkelijk weduwe is, en alleen is overgebleven, hoopt op God, en volhardt in smekingen en gebeden, nacht en dag.

1 TIMOTHEÛS 5:5

En we weten dat dit betekent dat ze geen kinderen of kleinkinderen heeft. Dat is blijkbaar een taakomschrijving van wat de ingeschreven weduwen deden. Ze hebben geen kinderen of kleinkinderen om hen te onderhouden, dus de gemeente onderhoudt hen. En nu zijn ze vrij om zich echt aan God te wijden. Het kan ook betekenen dat, zelfs los van de vraag of de gemeente haar onderhoudt, degene die het meest berooid is ook het vurigst bidt. Iemand die echt alleen staat in de wereld, is meer van God afhankelijk en bidt doorgaans meer. In sommige opzichten is het voor iemands geestelijk leven zelfs een voordeel om geen vleselijke arm te hebben om op te leunen, en alleen God om op te leunen. Misschien bedoelt hij dat een weduwe die echt arm is en geen zichtbare middelen van bestaan heeft, een gebedsstrijder zal worden. Ze zal dichterbij God naderen, omdat ze geen andere keus heeft.

Daar staat tegenover:

Maar zij die haar lusten volgt, is levend dood.

1 TIMOTHEÛS 5:6

Dat betekent blijkbaar dat er een doodsheid is tegenover God. Er is een geestelijke levenloosheid die meekomt met een toenemende mate van luxe, weelde en welvaart. En dus is de vrouw die echt behoeftig is een vrouw die waarschijnlijk bedreven raakt in het gebed. En als ze op de lijst van de gemeente wordt gezet, kan ze al haar tijd aan gebed besteden. Dit is zoals Anna, die ik al noemde: de oude Anna, genoemd in Lukas hoofdstuk 1, een oude weduwe die al, hoe lang was het, zestig jaar of langer weduwe was. En ze bracht al haar tijd, nacht en dag, door in de tempel, met bidden en vasten en zo verder.

Beveel ook dit, opdat zij onberispelijk zijn.

1 TIMOTHEÛS 5:7

Wie zijn 'zij'? Zijn dat de kinderen die hun ouders behoren terug te betalen, of de weduwen die hun tijd in gebed behoren door te brengen, of de gemeente die de weduwen behoort te onderhouden? Ik weet niet zeker wie 'zij' zijn. Al die personen zijn op een bepaald moment in de voorgaande verzen in beeld geweest, dus misschien

betekent het iedereen die erbij betrokken is. De gemeente behoort deze werkwijze te volgen en deze verwachtingen te hebben, zodat iedereen die erbij betrokken is onberispelijk zal zijn.

26

Familie verwaarlozen is geloof verloochenen

Maar als iemand de zijnen en vooral zijn huisgenoten niet verzorgt, heeft hij het geloof verloochend en is hij erger dan een ongelovige.

1 TIMOTHEÛS 5:8

In deze context gaat het dan niet om zijn kinderen en zijn vrouw, maar om zijn moeder of grootmoeder die weduwe is.

In vers 4 zegt hij eigenlijk dat iemand zijn moeder of grootmoeder hoort te onderhouden als zij in nood is. Nu zegt hij dat ze dat niet alleen behoren te doen, maar dat ze, als ze het niet doen, geen christenen meer zijn. Ze hebben het geloof verloochend. En onder 'het geloof' moet je de hele leer verstaan, de gezonde leer, de hele gedragscode die christenen aanvaarden als normatief en rechtzinnig voor een christen. Iemand die een bejaarde weduwe uit zijn eigen familie niet wil onderhouden, is gewoon geen christen. Hij is het misschien wel geweest, maar hij heeft het geloof verloochend. En later, in 2 Timotheus, zegt Paulus:

Als wij volharden, zullen wij ook met Hem regeren. Als wij Hem verloochenen, zal Hij ons ook verloochenen.

2 TIMOTHEÛS 2:12

Zulke mensen zijn dus werkelijk erger dan een ongelovige, misschien op twee manieren. Ten eerste kan hij gewoon bedoelen dat wat ze doen erger is dan wat zelfs fatsoenlijke ongelovigen doen. Zelfs fatsoenlijke ongelovigen hebben genoeg gewoon fatsoen om hun weduwen, hun moeders, te onderhouden. Ze hebben genoeg trouw aan hun familie. Het lijkt misschien op wat hij in 1 Korinthe 5 zei over de gemeente die

een man duldde die samenleefde met de vrouw van zijn vader. Hij zegt: 'Zelfs de ongelovigen, zelfs de heidenen weten wel beter. Dit is zelfs onder heidenen verwerpelijk.' Met andere woorden zegt hij: 'Jullie laten een soort gedrag toe waarvan zelfs heidenen weten dat je dat niet doet.' En dat zou hij hier ook kunnen zeggen. Je bent erger dan een ongelovige, want je vindt ongelovigen die hun weduwen wél onderhouden. Een christen die dat niet doet, doet iets wat erger is dan wat zelfs fatsoenlijke ongelovigen zouden doen.

27

Afvalligheid brengt grotere schuld

Maar hij kan ook bedoelen dat je, nu je het geloof verloochend hebt, er erger aan toe bent dan toen je nog een ongelovige was. Je bent erger dan een ongelovige, omdat iedereen die het geloof verloochent er erger aan toe is dan voordat hij überhaupt christen werd. Dat vinden we ook in 2 Petrus hoofdstuk 2. Hij zegt daar:

Het zou immers beter voor hen geweest zijn dat zij de weg van de gerechtigheid niet gekend hadden, dan dat zij, nadat zij die hebben leren kennen, zich weer afkeren van het heilige gebod dat hun overgeleverd was.

2 PETRUS 2:21

Maar hun is overkomen wat een waar spreekwoord zegt: De hond is teruggekeerd naar zijn eigen uitbraaksel en de gewassen zeug naar het rondwentelen in de modder.

2 PETRUS 2:22

Dat is 2 Petrus 2, vers 21 en 22.

Waarom is het beter de waarheid nooit gekend te hebben, of nooit gelovige geworden te zijn, dan de waarheid gekend te hebben, gelovige geworden te zijn en ervan af te vallen? Deels omdat je, voordat je gelovige was, vermoedelijk een zekere mate van onwetendheid had, en daardoor ook een zekere mate van onschuld. Ben je eenmaal

gelovige geweest en verloochen je het, dan keer je je af van wat je weet dat waar is. Er is een hogere mate van opstandigheid. Er is een hogere mate van schuld, van verantwoordelijkheid voor wat je weet. En het is meer een daad van opstand dan je oorspronkelijke ongeloof was. Daarom vindt er bij het verloochenen van het geloof een verharding van het hart plaats, die er misschien niet was voordat je tot het geloof kwam. En dan ben je er nog erger aan toe.

Hoe dan ook, Paulus geeft een zoon die zijn ouders oneert en zijn behoeftige ouders niet wil onderhouden, totaal geen speelruimte. Hij geeft niet eens toe dat zulke mensen christenen zijn.

28

De leeftijdsgrens voor ingeschreven weduwen

Een weduwe mag gekozen worden als zij niet jonger is dan zestig jaar en de vrouw van één man is geweest,

1 TIMOTHEUS 5:9

Dat betekent: ingeschreven worden als lid van die bijzondere groep weduwen.

een goed getuigenis heeft wat betreft goede werken: of zij kinderen heeft opgevoed, of zij vreemdelingen heeft geherbergd, of zij de voeten van heiligen heeft gewassen, of zij verdrukten heeft bijgestaan, of zij zich toegelegd heeft op elk goed werk. Maar neem jonge weduwen niet aan. Want als zij door het volgen van hun lusten zich afkeren van de dienst van Christus, willen zij trouwen, en ontvangen zij het oordeel omdat zij hun eerste trouw tenietgedaan hebben.

1 TIMOTHEÛS 5:10-12

Waar de HSV 'hun eerste trouw' heeft, gebruikt de Engelse vertaling van de spreker 'their first faith'. Daarop slaat zijn uitleg van 'geloof'.

Met 'geloof' wordt daar een belofte bedoeld die ze gedaan hebben en die ze verbroken hebben. Ze hebben hun woord gebroken.

En zo leren zij meteen ook om doelloos overal langs de huizen te gaan. En zij zijn niet alleen doelloos bezig, maar zij zijn ook praatziek, en zij bemoeien zich met zaken die hun niet aangaan, en praten over dingen die onbehoorlijk zijn. Ik wil dan dat jonge weduwen trouwen, kinderen krijgen, hun huis besturen en aan de tegenpartij geen aanleiding tot laster geven. Want sommigen hebben zich al afgewend, de satan achterna. Als een gelovige man of gelovige vrouw weduwen in de familie heeft, laten zij die bijstaan en laat de gemeente daarmee niet belast worden, opdat die hulp kan geven aan hen die werkelijk weduwen zijn.

1 TIMOTHEÛS 5:13-16

Er zijn dus een aantal voorwaarden voor een vrouw die als weduwe ingeschreven wil worden. Ze moet ouder zijn dan zestig. Waarom? Nou, zoals hij in vers 11 en verder aangeeft, meent hij dat ze op jongere leeftijd misschien nog kunnen trouwen. Het is natuurlijk niet ondenkbaar dat zelfs een weduwe van zestig nog zou kunnen trouwen, maar het is minder waarschijnlijk, en je moet ergens een maatstaf hebben. Hij vond dus dat ze vanaf zestig waarschijnlijk niet meer zo aantrekkelijk zijn als levenspartner. Om te beginnen kunnen ze zeker geen kinderen meer krijgen, en ze kunnen niet zo heel veel jaren gezelschap meer beloven. En wat seksuele aantrekkingskracht betreft, zitten ze op hun zestigste en daarna op dat gebied niet meer op hun hoogtepunt. Daarom is de kans kleiner dat ze hertrouwen. Maar weduwen die jonger zijn, sommigen van hen kunnen misschien zelfs nog kinderen krijgen, hoewel de meesten op die leeftijd in de overgang zijn. Maar, zoals ik al zei, je moet ergens een grens trekken. En zij hebben gewoon meer kans om een man te vinden.

En ze zouden geen onherroepelijke gelofte moeten afleggen aan de gemeente en aan Christus, vergelijkbaar met een huwelijksgelofte. Zo'n gelofte zou betekenen dat de gemeente hen blijvend onderhoudt. Maar ze zou hen ook verplichten om de gemeente met onverdeeld hart te dienen, zonder zich daar ooit van af te wenden, ook niet om

opnieuw te trouwen. Die gelofte zouden ze niet moeten afleggen. Als jonge vrouwen zouden ze namelijk blootgesteld kunnen worden aan een verleiding die groter is dan ze verwachten op het moment dat ze denken dat ze dit willen.

Trouwens, hij zegt:

Sommigen zijn al afgedwaald en achter satan aan gegaan.

Dat zou erop kunnen wijzen dat er vóór die tijd al enkele weduwen jonger dan zestig waren ingeschreven, en dat die precies dit hadden gedaan, en dat Paulus daarvan op de hoogte is. Ze hebben dit al gedaan, en daarom geeft hij nu nieuwe instructies: laat ze niet toe als ze jonger zijn dan zestig. Dat is daar een waarborg. Nu kun je hen natuurlijk wel helpen in hun tijden van crisis en nood. Maar voeg hen niet toe aan de ingeschreven weduwen, want ze zijn nog jong genoeg om misschien de mogelijkheid van een huwelijk te hebben, en ze kunnen nog een sterk verlangen hebben om te trouwen. Na haar zestigste kan een vrouw ook nog een sterk verlangen hebben om te trouwen. Maar men gaat ervan uit dat ze minder tijd van alleen-zijn hoeft te verdragen, en minder vooruitzichten op een huwelijk heeft. En in veel gevallen heeft ze misschien zelfs minder van het soort verlangens dat jongere mensen naar een huwelijk doet hunkeren. En dus maakt hij dit onderscheid in leeftijd.

29

De vrouw van één man en hertrouwen

Een andere voorwaarde voor haar is dat ze, zoals vers 9 zegt, de vrouw van één man is geweest. Hetzelfde uitlegprobleem kwamen we tegen toen we het erover hadden dat oudsten de man van één vrouw moeten zijn, en diakenen ook. Ongetwijfeld betekent 'de vrouw van één man' hier hetzelfde als wat 'de man van één vrouw' elders betekende, wat dat ook is. Betekent dat: in een heel leven? Of betekent het: tegelijk? Of wat dan? Nou, dat is moeilijk vast te stellen, maar ik zou dit zeggen. Wat Paulus beschrijft als de voorwaarden voor een oudere weduwe, zou zeker wenselijk zijn voor elke vrouw die later in haar leven misschien zelf een oude weduwe wordt en ingeschreven wil worden. Wat we hier lezen, de vrouw van één man zijn, bekendstaan om goede werken, kinderen grootbrengen, enzovoort, dat zijn daarom precies de

eigenschappen die jongere vrouwen in hun leven zouden moeten proberen te ontwikkelen. Zodat dit van hen gezegd kan worden wanneer ze ouder zijn. Als we zien wat de voorwaarden zijn om een weduwe toe te voegen, dan hebben die veel te maken met hoe ze was toen ze jonger was. En daarom: ook al hoor je misschien niet bij de categorie van de oude weduwen, zelfs wat hij zegt over de voorwaarden voor een oude weduwe zou voor jongere vrouwen een aansporing moeten zijn om te zeggen: 'Nou, dit is blijkbaar de maatstaf waaraan vrouwen horen te voldoen.' Paulus vond dat als ze niet zo waren geweest, ze niet eens aan de lijst toegevoegd moesten worden.

Het punt dat ik hier wil maken, is dat hij de jongere weduwen aanraadt om te hertrouwen, zoals we zien in vers 14. Stel dat 'de vrouw van slechts één man geweest zijn' betekent dat ze in haar hele leven maar één keer getrouwd mag zijn geweest. Dan brengt hij de jongere weduwen in een lastige positie door hen aan te raden te trouwen. Want als ze hem hierin gehoorzamen, en hun tweede man sterft vóór hen, dan zouden ze niet in aanmerking komen om aan de lijst te worden toegevoegd wanneer ze daar oud genoeg voor zijn. Hij zou hen echt benadelen, en het lijkt niet waarschijnlijk dat Paulus dat zou willen. Hij probeert hen niet te straffen. Hij probeert hen niet uit te sluiten van latere voorzieningen. En omdat Paulus het hertrouwen van jongere weduwen aanraadt, is het duidelijk dat hij een tweede huwelijk niet onder alle omstandigheden verkeerd vindt. Wanneer hij zegt dat de oudere weduwe de vrouw van slechts één man moet zijn geweest, lijkt het dus waarschijnlijk dat dit betekent dat ze maar één wettige man tegelijk mag hebben gehad. Ze mag bijvoorbeeld niet ontrouw zijn geweest aan haar man. Ze mag niet zonder grond van haar man zijn gescheiden en hertrouwd, of iets dergelijks. Maar als ze op elk willekeurig moment maar één man had, dan is dat geoorloofd. Misschien was ze dus getrouwd, stierf haar eerste man, en hertrouwde ze. Dan kan nog steeds van haar gezegd worden dat ze de vrouw van één man tegelijk is.

Zo ben ik ook de eis gaan begrijpen dat oudsten de man van één vrouw moeten zijn. We hebben uit een aantal documenten van de vroege kerk geciteerd die dat zo uitlegden dat hij geen polygamist mocht zijn. Zo betekent het ook hier, zoals ik het begrijp, niet dat de weduwe in haar hele leven onder geen enkele omstandigheid meer dan één man gehad mag hebben. Want dan zou zelfs een vrouw worden uitgesloten die eerst een jongere weduwe was, volgens de aanwijzingen van Paulus hertrouwde, en nu

een oudere weduwe is. Begrijp je wat ik bedoel? Ik besef dat het een beetje ingewikkeld is. Wat ik zeg is dit. Als we proberen uit te maken wat het betekent om de vrouw van maar één man te zijn geweest, dan lijken de eigen aanwijzingen van Paulus verderop hier te laten zien dat hij niet zegt dat een vrouw in haar leven maar één man gehad mag hebben, ongeacht de omstandigheden. Hij zegt eerder dat ze een trouwe vrouw moet zijn geweest voor haar ene man. En als ze later een andere man had en hem trouw was, dan zou dat niet per se in strijd zijn hiermee. Natuurlijk kan iemand het anders lezen. Maar stel dat we zeggen dat ze moet worden afgewezen omdat ze in haar leven twee wettige mannen heeft gehad: één die stierf, en daarna een tweede man die nu ook gestorven is. Dan straft Paulus mensen voor iets wat niet verkeerd is, iets waarvan hij zelf zegt dat het prima is om te doen, en dat is hertrouwen.

30

Goede werken, kinderen en de oude dag

Dus alles wat ik wil zeggen is dit. Wanneer je naar de vereisten in vers 10 kijkt, moeten jongere vrouwen daardoor geïnspireerd worden om te zeggen: "Dit is kennelijk wat Paulus vindt dat jongere vrouwen moeten doen, want tegen de tijd dat ze ouder zijn, moet hun levensgeschiedenis deze bezigheden laten zien." Er staat:

Bekend om goede daden.

Eerder zei Paulus dat een vrouw die godsvrucht belijdt, zich niet moet versieren met uiterlijke opsmuk, maar met goede werken. In hoofdstuk 2, vers 10:

maar met goede werken, wat bij vrouwen past die belijden godvrezend te zijn.

1 TIMOTHEÛS 2:10

Dan staat er:

een goed getuigenis heeft wat betreft goede werken: of zij kinderen heeft opgevoed, of zij vreemdelingen heeft geherbergd, of zij de voeten van heiligen heeft gewassen, of zij verdrukten heeft bijgestaan, of zij zich toegelegd heeft op elk goed werk.

1 TIMOTHEUS 5:10

Dat spreekt nogal voor zich. Paulus zei al in hoofdstuk 2, vers 15:

Maar zij zal in de weg van het baren van kinderen zalig worden, als zij blijft in geloof, liefde en heiliging, gepaard met bezonnenheid.

1 TIMOTHEÛS 2:15

En zelfs verderop hier zegt hij tegen de jongere vrouwen:

Ik wil dan dat jonge weduwen trouwen, kinderen krijgen, hun huis besturen en aan de tegenpartij geen aanleiding tot laster geven.

1 TIMOTHEÛS 5:14

Ik bedoel, dit is wat jongere vrouwen volgens hem met hun jeugd zouden moeten doen. Dan kunnen hun kinderen later voor hen zorgen. Dan kunnen hun kinderen voor hen zorgen.

Er is tegenwoordig zo'n kortzichtigheid. Ik heb een paar heel naaste familieleden die ervoor gekozen hebben kinderloos te blijven, hoewel ze al jaren getrouwd zijn. Ze hebben er gewoon voor gekozen kinderloos te blijven. Het zijn christenen. Ze zijn hip, echte jetsetters en zo, en kinderen zouden hen alleen maar beperken in hun levensstijl. Daar hebben ze geen ruimte voor. Ze zijn sportief. Ze doen regelmatig mee aan gezonde christelijke ontspanning. Man en vrouw hebben allebei een baan. Kinderen krijgen zou voor hen gewoon niet werken. Maar ze zijn zo kortzichtig, vind ik.

Natuurlijk hebben ze misschien pensioen en een uitkering van de sociale zekerheid als ze oud zijn. Maar wanneer een van beiden sterft, blijft de ander op zijn minst heel eenzaam achter, en mogelijk ook in financiële moeilijkheden. Want hun ouders en grootouders, die hen in hun jongere jaren misschien uit een paar lastige situaties hebben gered, zijn dan naar alle waarschijnlijkheid overleden. Ze zullen ongetwijfeld vrienden hebben, maar hun vrienden van hun eigen leeftijd zullen in een vergelijkbare situatie zitten. Zo breng je jezelf gewoon in een heel slechte situatie.

Nu zijn er vrouwen die nooit kinderen hebben gekregen, ook al wilden ze die wel. Als hun man overlijdt, zijn zij werkelijk weduwen. En dan is de gemeente er om hen te ondersteunen. Maar wanneer mensen zichzelf deze situatie op de hals halen, dan is dat meestal, lijkt het, uit egoïsme. Ze willen hun levensstijl niet beperken zolang ze jong zijn, en toch voorzien ze niet hoezeer hun leven beperkt zal zijn als ze oud zijn, omdat ze geen kinderen hebben om hen te onderhouden.

31

Zorg voor behoeftige broers en zussen

Zou je zeggen dat er dan een verplichting of last rust op een broer of zus van zo iemand? Stel, mijn broer is christen, hij wordt oud en hij heeft geen kinderen om mijn broer te helpen?

Ik denk niet dat Paulus zou zeggen dat daar dezelfde soort verplichting geldt. Hij spreekt over het vergelden aan je ouders. Dat geeft aan dat je een verplichting hebt tegenover je ouders vanwege wat zij voor je gedaan hebben. Je broer heeft niet voor je gedaan wat je ouders voor je gedaan hebben. Maar tegelijk hoort elke behoeftige je medelijden op te wekken, en als hij christen is, des te meer. En ik zou zeggen: als je ertoe in staat bent, dan zou je je broer willen ondersteunen. Ik bedoel, als mijn broers en zussen in die situatie zaten, zou ik hen willen ondersteunen. Ik heb natuurlijk geen geld over, maar ik zou hen graag onder mijn dak opnemen. Ik zou er graag voor zorgen dat ze net zoveel hadden als ik. Maar ik zou niet zeggen dat dit in die situatie een verplichting wordt. Hier spelen andere principes mee.

En als je broers en zussen nu meer voor je gezorgd hebben dan je ouders? Ik bedoel, ja, je moeder heeft je ter wereld gebracht enzovoort.

Nou, ik denk dat het idee is dat je enige waardering moet hebben voor wie jou goed heeft gedaan. Je ouders zijn daarvan het duidelijkste voorbeeld. Maar broers en zussen die offers voor je hebben gebracht – daar is natuurlijk ook plaats voor; dan moet je doen wat je kunt om hen te helpen. Ik zeg alleen dat de bloedband tussen broers en zussen niet vanzelf dezelfde soort verplichtingen meebrengt als de band tussen ouder en kind. Ik beweer niet dat broers en zussen hun broers en zussen in nood niet zouden moeten onderhouden. Des te beter als ze dat doen. Ik vind het iets heel godvrezends. Maar daar gaat het hier niet om, niet om die verplichting. Dit gaat over een ander soort situatie, een ander soort verplichting.

Maar de gezinnen in die tijd, waren dat niet juist grote families, met allerlei familieleden onder één dak?

Heel vaak wel, ja. Heel vaak woonden er meerdere generaties onder één dak.

Is het dan niet waarschijnlijker dat hij wél bedoelde dat je broers en zussen moet onderhouden? Er staat namelijk: wie tot zijn eigen huisgenoten behoren.

Nou, broers en zussen wonen niet per se op hetzelfde erf. Maar de moeder, de grootmoeder en de overgrootmoeder, als die toevallig allemaal tegelijk in leven waren, zouden kunnen wonen in het huis van een van de achterkleinkinderen. Maar die overgrootmoeder kan wel een hele rij achterkleinkinderen hebben, overal verspreid, bij wie ze niet woont. Meerdere generaties kunnen niet onder één dak wonen als ze veel kinderen hebben. Dat kun je gewoon uitrekenen. Als je vijf of zes kinderen had, en die kregen allemaal ook weer vijf of zes kinderen, dan krijg je een paar generaties later, als die opgroeien, al die mensen niet meer in één huis, en waarschijnlijk zelfs niet in één buurt. Dus nee, ik denk niet dat hij ervan uitgaat dat je samenwoont met je volwassen en bejaarde broer en zus. Maar in die situatie zou het heel gewoon kunnen zijn om samen te wonen met je bejaarde vrouw – ik bedoel, met je bejaarde moeder en grootmoeder. Je slaapt in aparte bedden als je oud wordt, toch? Ja, natuurlijk.

Verder wil ik er alleen op wijzen dat de rol van een vrouw, van elke vrouw, ook van een jongere vrouw, wordt beschreven in de vereisten voor de oudere weduwen. Zij moeten namelijk vrouwen zijn die deze dingen deden toen ze jonger waren. Ze hebben kinderen grootgebracht, ze waren gastvrij, ze namen vreemdelingen in huis op, ze dienden de heiligen, ze wassen bij wijze van spreken hun voeten, ze hielpen wie in nood waren en ze gaven gul aan de armen. Dit is een beschrijving van een godvrezende vrouw van welke leeftijd ook, vooral van jongere vrouwen die kinderen kunnen grootbrengen. Als je daar te oud voor bent, kun je nog steeds de voeten van de heiligen wassen, kun je nog steeds wie in nood zijn helpen, enzovoort. Maar het punt is: hier staat een goede taakomschrijving van godvrezend vrouw-zijn. En we hebben in de Bijbel veel taakomschrijvingen van godvrezend man-zijn en vrouw-zijn. Dit is een vrij volledige.

32

Jonge weduwen en grenzen aan gemeentehulp

Nu zei hij:

Maar neem jonge weduwen niet aan. Want als zij door het volgen van hun lusten zich afkeren van de dienst van Christus, willen zij trouwen,

1 TIMOTHEUS 5:11

Dat hebben we al besproken. Ze willen misschien toch nog trouwen, en als ze dat doen nadat ze een soort belofte hebben afgelegd bij hun inschrijving, is dat bijna als overspel plegen. Ze halen zich een oordeel op de hals, omdat ze hun eerste belofte terzijde hebben geschoven. Ze hebben laten zien dat ze ontrouw zijn. Ze hebben hun woord gebroken. Bovendien: als je deze jonge vrouwen onderhoudt, hebben ze vaak niet het beproefde karakter dat de oudere vrouwen hebben. Ze hebben vaak tijd over en minder toewijding, en ze kunnen uiteindelijk gewoon als roddelaarsters rondgaan.

En Paulus spreekt hier niet hypothetisch. Hij kende al zulke gevallen. Hij zei in vers 15:

Sommigen zijn al achter satan aan gegaan.

Met andere woorden: we hebben dit in een paar gevallen al gezien. De weduwen die niet oud zijn en niet echt op God aangewezen, maar jong en energiek, en die gewoon een toelage van de gemeente krijgen, zodat ze al hun tijd vrij hebben – sommigen van hen gaan blijkbaar nog steeds rond op zoek naar een man of iets dergelijks. Ze blijven gewoon in sociale kringen hangen en gaan van huis tot huis, en, weet je, ze worden roddelaarsters enzovoort. Hij zegt:

Laat die jongere weduwen daarom trouwen.

Nu zouden sommige vrouwen kunnen zeggen: "Makkelijk gezegd door Paulus, 'laat ze trouwen'." Er zijn ontzettend veel vrouwen die dolgraag zouden trouwen. Het probleem is dat niemand hen gevraagd heeft. En ik heb veel medelijden met vrouwen in die situatie. Ik bedoel vrouwen die om de een of andere reden niet aantrekkelijk zijn voor de mannen in hun kring, of wat dan ook, en dat ook nooit geweest zijn. Nooit het hof gemaakt, nooit benaderd. Maar ik denk dat er ook mannen in die categorie zijn. Ik bedoel, er zijn mannen die verlangen om te trouwen en zo, en dat niet kunnen, of de kans nog niet hebben gehad. Paulus zet geen stempel op wie nog niet de kans heeft gehad om te hertrouwen, of, weet je, dat graag zou willen maar het niet kan. Maar hij zegt dat vrouwen die jong genoeg zijn om te hertrouwen, dat toch als doel moeten hebben. Ze moeten niet zeggen: "Nou, dan blijf ik maar ongetrouwd en laat ik me onderhouden door de gemeente, en dan fladder ik een beetje rond, ga ik van huis tot huis en zo, en roddel ik." Ze moet het natuurlijk tot haar doel maken. Uiteraard lukt het haar misschien niet als ze de kans niet krijgt, maar het moet haar doel zijn om op dat moment niet ongetrouwd te blijven, maar een nieuw gezinsleven te zoeken en de dingen te doen die een vrouw hoort te doen.

En in vers 16 zegt hij opnieuw dat iedereen die zulke behoeftige familieleden heeft, hen moet ondersteunen:

Wie zulke familieleden heeft die hulp nodig hebben, moet ze helpen, zodat de gemeente er niet mee belast wordt.

En dan kan de gemeente zich toeleggen op het helpen van hen die echt niemand anders hebben om hen te helpen. En eerlijk gezegd: als je ooit zelf in nood zit en je overweegt om naar de gemeente te gaan en om financiële hulp te vragen, denk dan eens hierover na. Er zijn mensen die echt, echt in nood zitten. Misschien ben jij een van hen. Maar

als je niet zo erg in nood zit, ik bedoel, als het mogelijk is dat je erop uit gaat en een baan zoekt, als het mogelijk is dat je een andere bron aanboort dan het geld van de gemeente, dan zou dat zeker beter zijn. Want er zijn genoeg mensen die geen andere bronnen hebben om aan te boren en die niet kunnen werken. En de gemeente kan haar kas zeker leeg krijgen alleen al door te zorgen voor alle mensen in die categorie, zo lijkt het.

33

Dubbele eer voor oudsten die goed leiden

Goed, we gaan verder. Vers 17:

Laat ouderlingen die goed leiding geven, dubbele eer waard geacht worden, vooral diegenen die arbeiden in het Woord en in de leer.

1 TIMOTHEÛS 5:17

Ook hier lijkt eer iets te maken te hebben met ondersteuning, al betekent dubbele eer niet per se twee keer zoveel geld als de weduwen krijgen, bijvoorbeeld. Weet je, de weduwen krijgen eer, maar de oudsten krijgen dubbele eer. Ik denk dat hier waarschijnlijk bedoeld wordt dat de dubbele eer aan de ene kant het respect is dat hun ambt toekomt; dat is de ene eer. En hun financiële ondersteuning is het tweede aspect van de eer die hun toekomt. Er komt hun een zeker respect toe als oudere mannen en als leiders in de gemeente. In 1 Thessalonicenzen hoofdstuk 5 vers 12 had Paulus gezegd:

En wij vragen u, broeders, hen te erkennen die onder u arbeiden, u leiding geven in de Heere en u terechtwijzen,

1 THESSALONICENZEN 5:12

Dat zouden in feite de oudsten van de gemeente zijn. En hij gaat verder:

en hen uitermate hoog te achten in liefde, om hun werk. Leef in vrede met elkaar.

1 THESSALONICENZEN 5:13

De leden van de gemeente krijgen dus de opdracht om hen die hen in het geloof voeden, hoog te achten. En dat is een eer die hun toekomt vanwege hun werk, het werk dat ze doen. Maar er komt hun nog een tweede eer toe, en dat is financiële ondersteuning of verlichting of hoe je het ook noemt. Ervoor zorgen dat ze niet uit het edele werk dat ze doen worden weggedrukt, omdat ze gedwongen worden de arbeidsmarkt op te gaan om in hun eigen onderhoud te voorzien. Dat is wat ik onder dubbele eer versta. Ik denk niet dat het twee keer zoveel geld betekent. Ik denk dat hun financiële verlichting het ene deel van dat dubbele is. Het gewone respect dat hun toekomt vanwege het ambt dat ze bekleden en het werk dat ze doen, is het andere deel.

Dit vertelt ons verschillende dingen. Alle oudsten leiden. Dat hoort bij de gave van het leiden als oudste. Zij geven leiding aan de gemeente. Maar niet iedereen leidt even goed als anderen. Wie goed leidt, verdient bijzonder respect en bijzondere eer, omdat hij zijn taak doet zoals hij die hoort te doen. En de woorden:

'Vooraf degenen die zich inzetten om Gods woord uit te leggen en les te geven' suggereren dat niet alle oudsten leraren zijn. Sommigen hebben ongetwijfeld andere leidinggevende taken, en de gave van het onderwijzen is bij sommigen ruimer aanwezig dan bij anderen. En een bijzondere eer en ondersteuning komt toe aan hen die hun tijd besteden aan prediking en onderwijs. Sommigen vertalen het ook zo: 'in prediking en onderwijs', in woord en leer.

Want de Schrift zegt: Een dorsende os mag u niet muilkorven, en: De arbeider is zijn loon waard.

1 TIMOTHEÛS 5:18

Ik heb hier al eerder op gewezen. Dat is eigenlijk een citaat uit Deuteronomium hoofdstuk vijfentwintig, vers vier, en Paulus haalt het ook elders aan, in de eerste brief aan de Korintheïers, hoofdstuk negen, vers zeven tot en met negen. Daar spreekt hij erover dat wie dienen, in hun bediening ondersteund moeten worden. Het is dus duidelijk dat hij het hier over financiële ondersteuning heeft. Een os moest te eten kunnen krijgen terwijl hij aan het werk was. Hij mocht niet beroofd worden van het eten van wat de opbrengst van zijn arbeid was. En hij moest gevoed worden, zodat hij kon blijven werken. Daarom moest je de os niet muilkorven, want dat zou betekenen dat je hem verbood te eten. En steeds maar weer ontvangen en ontvangen van voltijdse dienaren, en nooit eten in hun mond stoppen, bij wijze van spreken, is echt kortzichtig. Want die persoon zal uiteindelijk—

De aangeleverde bron eindigt hier midden in de zin.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 1 Timotheüs 4:4
- 1 Timotheus 4:5
- Markus 7:19
- 1 Timotheüs 4:6
- 1 Timotheüs 4:7-8
- 1 Timotheüs 4:8
- 1 Timotheüs 4:9-10
- Mattheüs 5:45
- 1 Timotheüs 4:11-12
- 1 Timotheüs 4:13
- 1 Timotheüs 4:14
- 1 Timotheüs 4:15-16
- 2 Timotheüs 1:6
- 1 Korinthe 9:14
- Mattheüs 25:30
- Galaten 6:6

- Mattheüs 8:20
- 1 Timotheus 5:1-2
- 1 Timotheus 5:20
- 1 Timotheus 5:14
- 1 Timotheüs 5:3
- Galaten 6:10
- Markus 7:27
- 1 Timotheus 5:4
- 1 Timotheüs 5:17
- 1 Timotheüs 5:18
- Mattheüs 15:4
- Mattheüs 15:7
- 1 Timotheüs 5:5
- 1 Timotheüs 5:6
- 1 Timotheüs 5:7
- 1 Timotheüs 5:8
- 2 Timotheüs 2:12
- 2 Petrus 2:21
- 2 Petrus 2:22
- 1 Timotheus 5:9
- 1 Timotheüs 5:10-12
- 1 Timotheüs 5:13-16
- 1 Timotheüs 2:10
- 1 Timotheus 5:10
- 1 Timotheüs 2:15
- 1 Timotheüs 5:14
- 1 Timotheus 5:11
- 1 Thessalonicenzen 5:12
- 1 Thessalonicenzen 5:13

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.